

Vlaams
Parlement

ingediend op **945** (2016-2017) – Nr. 1
21 oktober 2016 (2016-2017)

Ontwerp van decreet

houdende invoering
van een gereglementeerde boekenprijs

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet.....	23
Advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media .	33
Advies van de Raad van State	41
Ontwerp van decreet.....	55
Bijlage bij de memorie van toelichting: Reguleringsimpactanalyse	65

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting**1. Samenvatting**

Dit ontwerp van decreet voert een gereguleerde boekenprijs in voor de verkoop van boeken aan eindconsumenten. Deze prijs geldt voor een duur van zes maanden met ingang van de eerste dag waarop het boek voor verkoop aan de eindconsument beschikbaar is.

2. Situering

Het huidige klimaat op de boekenmarkt toont aan hoe nefast het is als in een concurrentieslag uitzonderlijke kortingen worden gegeven. Er ontstaat dan een neerwaartse prijsspiraal die een normaal rendement onmogelijk maakt. Dit brengt de positie van de boekhandel en de boekenproducent ernstig in gevaar, temeer omdat de consument de reële waarde van een boek niet meer kan inschatten. Maar het gaat bovenal ten koste van de breedte en de diversiteit van het aangeboden gamma en de noodzakelijke dienstverlening voor, tijdens en na de verkoop. Uitgevers en boekhandels dienen te kunnen rekenen op een voldoende marge om een breed assortiment te behouden. Voor de consument leidt dit tot boeken die blijvend aangeboden worden tegen betaalbare prijzen, én het behoud van de keuze uit een breed aanbod via vele winkelpunten.

Het Boekenoverleg¹ roept daarom al sinds 2011 op om ook in Vlaanderen een boekenprijswetgeving te introduceren om een gunstig klimaat te ondersteunen waarin boeken op een brede schaal gecreëerd en verkocht kunnen worden.

De ervaring in Europese buurlanden waar een boekenprijswetgeving bestaat, leert ons dat een vaste of gereguleerde boekenprijs niet tot gevolg heeft dat er geen concurrentie meer is, wel integendeel. Uitgevers concurreren door de lancering van nieuwe titels, door de prijs die ze zelf toekennen aan het boek in functie van het genre, drukwerk, grootte en andere criteria. Boekhandels concurreren dan weer door de kwaliteit van hun dienstverlening, een gevarieerd en voorradig boekenaanbod, maar dus niet door kortingen te geven aan de eindconsument. Er is geen prijsconcurrentie meer tussen de boekhandelaars, maar wel concurrentie op andere kwaliteitsniveaus.

In verscheidene Europese landen bestaat hetzij een collectieve overeenkomst, al dan niet bekrachtigd bij wet en/of als uitzondering toegestaan door de mededingingsautoriteiten, hetzij een federale wet die de boekenprijs reglementeert. In een aantal landen zijn de overeenkomsten of wetten beperkt in duurtijd en worden ze regelmatig geëvalueerd. Er zijn ook tal van variaties, bijvoorbeeld in de toepassing op e-boeken en in de kortingen die (per uitzondering) aan een aantal specifieke spelers kunnen worden toegekend.

In 2014 zorgde de zesde staatshervorming voor de gehele of gedeeltelijke overdracht van verschillende bevoegdheden van het federale niveau naar de gemeenschappen of de gewesten, onder meer de bevoegdheid inzake 'prijsc controle'.

¹ Het Boekenoverleg werd erkend door minister Schauvliege als representatieve partner voor de boekensector en bestaat uit Boek.be, CANON Cultuurcel, Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, Letterenhuis – Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven, Stichting Lezen Vlaanderen (SLV), Verenigde Boekenimporteurs (VBI), Bibnet en Locus, Vlaams Fonds voor de Letteren, Vlaamse Auteursvereniging, Vlaamse Boekverkopersbond, Vlaamse Uitgeversvereniging (VUV), Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen, Vlaamse Erfgoedbibliotheek.

Het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019 bepaalt: "We voeren een gereguleerde boekenprijs in, zodat bij de verkoop van nieuwe boeken gedurende de eerste zes maanden een maximaal kortingsplafond geldt, om de boekensector ademruimte te geven om te blijven investeren in een rijk en divers boekenaanbod."

Dit ontwerp van decreet introduceert een boekenprijswetgeving met maximale kortingen gedurende een beperkte periode (een gereguleerde boekenprijs) op de Vlaamse boekenmarkt. Er werden elementen uit dit ontwerp van decreet ontleend aan de Franse, Duitse of Nederlandse boekenprijswetgevingen die als toetssteen werden gebruikt.

3. Inhoud

3.1. Omschrijving van de regeling en de motieven voor de genomen beleidskeuze

Voor boeken die in de Vlaamse Gemeenschap voor het eerst op de markt worden gebracht, zal een prijs worden vastgesteld door de uitgever of door de importeur. Deze prijs zal kenbaar worden gemaakt via een publiek toegankelijke referentiedatabank.

Deze prijs geldt voor een duur van zes kalendermaanden met ingang van de eerste dag waarop het boek voor verkoop aan de eindconsument beschikbaar is.

Eenieder die boeken te koop aanbiedt of verkoopt voor commerciële doeleinden aan de eindconsument moet die vastgestelde prijs hanteren.

Op die vastgestelde prijs kunnen wel de in het ontwerp opgenomen kortingen worden toegestaan. Het ontwerp staat toe dat de verkoper een korting op de vastgestelde prijs toepast van ten hoogste 10% (artikel 7). Bij verkoop ten behoeve van onderwijsinstellingen of bibliotheken (artikel 8 en artikel 9) kan een korting van ten hoogste 25% worden toegepast.

Het maximaal plafond voor de kortingen werd voor zowel onderwijsinstellingen als bibliotheken bewust hoog gehouden gezien de educatieve en publieke taakstelling van de instellingen het louter economisch gegeven overstijgt.

Het ontwerp voorziet ook in een aantal mogelijkheden om een afwijkende prijs vast te stellen. Het gaat hier om verkopen aan leden van niet op winst gerichte maatschappelijke of ideële organisaties, verkopen in het kader van individuele promotieacties vastgesteld door de uitgever of importeur, combinatieprijzen en serieprijzen.

Het ontwerp heeft zowel betrekking op papieren boeken als op e-boeken.

Bepaalde boeken zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van het decreet: agenda's, culturele jaarboeken, antiquarische boeken, beschadigde boeken, brochures, catalogi, kleurboeken, knipboeken, muziekuitgaven, schoolboeken, wetenschappelijke studieboeken en vakboeken. Een uitzondering geldt ook voor boeken uitgegeven in een andere taal dan het Nederlands, tenzij verkoop ervan hoofdzakelijk bedoeld is voor verkoop in de Vlaamse Gemeenschap.

Het invoeren van een gereguleerde boekenprijs is de beste manier om de kwaliteitsboekhandel meer ademruimte te verschaffen en te zorgen voor een rijk en divers boekenaanbod. Zonder een gereguleerde boekenprijs zal het aantal kwaliteitsboekhandels en de diversiteit in het boekenaanbod verschrompelen. Hiervoor wordt ook verwezen naar de reguleringsimpactanalyse (RIA).

3.2. Planning van de uitvoering

De Vlaamse Regering zal de instantie aanduiden aan wie de uitgever of de importeur mededeling doet van de prijs en de datum van terbeschikkingstelling in het handelsverkeer. De Vlaamse Regering kan de vereisten bepalen waaraan deze mededeling dient te voldoen. De Vlaamse Regering kan subsidies toekennen aan de aangewezen instantie en de voorwaarden, procedures en termijnen voor de subsidiëring bepalen (artikel 5, eerste lid).

De gereglementeerde boekenprijs, de datum van ter beschikking stellen van de publicatie in het handelsverkeer, eventuele kortingen en afwijkende prijzen worden kenbaar gemaakt via een publiek toegankelijke referentiedatabank voor de gereglementeerde boekenprijs (artikel 5, tweede lid).

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de vaststelling van afwijkende prijzen (artikel 16).

De Vlaamse Regering stelt de leden van de geschillencommissie en hun plaatsvervangers aan en bepaalt de wijze waarop zij vergoed worden (artikel 18, §1). De Vlaamse Regering bekrachtigt de reglementen van de geschillencommissie (artikel 19).

Naar het voorbeeld van onder meer Nederland en Frankrijk zal dit decreet worden geëvalueerd om de toepassing en de effecten van het decreet op het ecosysteem van het boekenvak te meten (artikel 25). Een eerste toetsing zal geschieden binnen vier jaar na de inwerkingtreding van het decreet. Voor deze toetsing zal onder meer worden rekening gehouden met de volgende criteria:

- aantal boekhandels en/of verkooppunten met een minimaal aanbod;
- aantal Vlaamse uitgeverijen actief op de Vlaamse boekenmarkt;
- productie/afzet/omzet/aanwezigheid in boekhandel van genres (Nederlandstalige Uniforme Rubrieksindeling – NUR) en titels van literair-culturele boeken en totale aanbod;
- aankoop/collectiebeleid bibliotheek: alle titels en specifiek literair-culturele genres;
- informatie die de boekenkeuze van de eindgebruikers ondersteunt.

Dezelfde criteria zullen ook worden gebruikt bij de opmaak van een rapport dat als nulmeting zal dienen en dat zal worden opgemaakt aan het einde van het jaar voorafgaandelijk aan het in voege treden van dit decreet.

Vervolgens zal telkens na vier jaar een evaluatie plaatsvinden door de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering bepaalt de inwerkingtreding van het decreet. Om de inwerkingtreding vlot te laten verlopen en om te vermijden dat handelaars de prijzen van reeds uitgegeven boeken dienen aan te passen, is bepaald dat het decreet van toepassing is op boeken die na de inwerkingtreding van dit decreet worden uitgegeven of voor een eerste keer worden geïmporteerd (artikel 27).

Het streefdoel is om het regelgevend kader in 2017 te finaliseren.

3.3. Planning van de handhaving

Hoewel het ontwerp van decreet een culturele aangelegenheid betreft, kan voor de rechtsbescherming op belangrijke wijze worden aangeleund bij het Wetboek van Economisch Recht (WER). Het Hof van Cassatie oordeelt immers dat de schending van eender welke wetskrachtige of reglementaire norm bij de uitoefening van de handel door de feitenrechter beschouwd kan worden als een met de eerlijke han-

delsgebruiken strijdige daad. De strekking van de geschonden norm doet er niet toe.²

Dat betekent in het bijzonder dat personen of organisaties die getroffen worden door een schending van het ontwerp van decreet een vordering tot staking kunnen instellen bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel, die bevoegd is om overtredingen van onder meer het verbod van oneerlijke handelspraktijken jegens consumenten³ en jegens ondernemingen⁴ vast te stellen en de staking van deze overtredingen te bevelen.⁵ Doorgaans wordt dit gekoppeld aan een veroordeling tot het betalen van een dwangsom, als de concurrent het vonnis van de rechtbank niet naleeft.

Oneerlijke handelspraktijken jegens consumenten kunnen daarenboven aanleiding geven tot een 'sanctie van niveau 2' (strafrechtelijke geldboete van 26 tot 10.000 euro), ingevolge artikel XV.83, eerste lid, 13°, WER.

Hoofdstuk 6 biedt een mogelijkheid om tot een buitengerechtelijke oplossing van geschillen te komen, door te voorzien in een geschillencommissie met een verzoeningsfunctie, naar het voorbeeld van onder meer de buitengerechtelijke regeling van consumentengeschillen in boek XVI van het WER.

3.4. Juridische motivering voor de bevoegdheid van de decreetgever

1. Deelstatelijke bevoegdheden inzake prijsbeleid

De zesde staatshervorming heeft het prijsbeleid gedeeltelijk overgeheveld naar de deelstaten, zowel naar de gemeenschappen als naar de gewesten, elk wat de eigen bevoegdheden betreft.

Artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 5°, bijzondere wet tot hervorming der instellingen (BWHI), stelt sinds deze staatshervorming dat de federale overheid bevoegd is voor: "het prijs- en inkomensbeleid, met uitzondering van de regeling van de prijzen in de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gewesten en de gemeenschappen behoren, onder voorbehoud van hetgeen bepaald is in artikel 6, §1, VII, tweede lid, d);".⁶

Het prijsbeleid betreft nu dus "een echte eigen bevoegdheid van de gewesten en gemeenschappen".⁷

In de voorbereidende werken is daarbij gesteld dat de gemeenschappen en de gewesten "moeten beschikken over de volledige marge die noodzakelijk is voor het regelen en het controleren van de prijzen in het kader van hun bevoegdheden, bijvoorbeeld wat betreft het afvalbeleid, het waterbeleid, de taxidiensten en diensten voor het verhuren van auto's met bestuurder, de huur van goederen bestemd voor bewoning, handelshuur, pacht en veepacht, en de instellingen voor bejaardenopvang".⁸

² Cass. 2 mei 1985, TBH 1985, 631, noot I. VEROUGSTRAETE.

³ Artikel VI.95 WER.

⁴ Artikel VI.104 WER.

⁵ Boek XVII, titel 1, WER.

⁶ De bepaling van artikel 6, §1, VII, tweede lid, d), waarnaar wordt verwezen, behoort tot het energiebeleid waarvan in VII de gewestelijke bevoegdheden en de federaal gebleven bevoegdheden zijn opgesomd.

⁷ H. SWENNEN, "De economische bevoegdheden: vestiging, prijsbeleid, handelshuur, toerisme en het participatiefonds", in J. VELAERS, J. VANPRAET, Y. PEETERS en W. VANDENBRUWAENE (eds.), De zesde staatshervorming: instellingen, bevoegdheden en middelen, Antwerpen, Intersentia, 2014, 561.

⁸ Parl.St. Senaat 2012-13, nr. 2232/1, 99-100.

Het is deze bevoegdheidstoewijzing die de basis levert voor het huidige ontwerp van decreet.

Het advies 59.784/1/V van de afdeling Wetgeving van de Raad van State (23 september 2016) treedt deze lezing bij en bevestigt dat, vermits het ontwerp ertoe strekt de prijzen te regelen in een aangelegenheid die tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoort (namelijk de bescherming en de luister van de taal), de in het ontwerp geregelde aangelegenheid zelf ook behoort tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

2. Belang van het onderscheid gemeenschaps-/gewestmaterie

Algemeen geldt dat de decreten van de Vlaamse Gemeenschap met betrekking tot de culturele aangelegenheden kracht van wet hebben:

- in het Nederlandse taalgebied (het grondgebied van de vijf Vlaamse provincies);
- ten aanzien van de instellingen, gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, die wegens hun activiteiten beschouwd moeten worden uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.⁹

Het grondgebied van het Vlaamse Gewest omvat daarentegen enkel de provincies Antwerpen, Limburg, Oost- en West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

Een gemeenschapsregeling kán dus doorwerken in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, onder de in artikel 127, §2, Gw. gestipuleerde condities.

Een gewestregeling geldt daarentegen níet in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Aangezien het decreet regelingen bevat die uitgevers, importeurs en verkopers omvatten, is het strikt noodzakelijk om de aard van de regeling (gemeenschaps- of gewestmaterie) en zodoende ook het territoriale werkingsgebied van het decreet af te bakenen.

Omdat boeken als drager van culturele waarden en als economisch verhandelbaar goed een tweeledig karakter hebben, is concreet een antwoord gezocht op de vraag of het decreet aanhaakt bij de gemeenschapsmaterie 'cultuur'¹⁰ dan wel bij de gewestmaterie 'economie'¹¹.

3. Zwaartepuntleer

Om uit te maken of het decreet een economische dan wel een culturele materie uitmaakt, dient toepassing te worden gemaakt van de zogenaamde 'zwaartepuntleer'.

Het Grondwettelijk Hof stelt hieromtrent:

"De bevoegdheidsverdeling tussen de federale Staat en de gemeenschappen berust op een stelsel van exclusieve bevoegdheden, dat impliceert dat iedere rechts-situatie in beginsel slechts door één wetgever kan worden geregeld. Indien een regeling [...] aanleunt bij meerdere bevoegdheidstoewijzingen, dient het Hof uit te maken waar het zwaartepunt van de geregelde rechtsverhouding ligt."¹²

De rechtsleer verduidelijkt dat het niet is "omdat een norm aanknopingspunten heeft met meerdere bevoegdheidsmateries, dat automatisch meerdere overheden bevoegd zouden zijn. Een bepaalde rechtsnorm kan slechts tot de bevoegdheid

⁹ Artikel 127, §2, Gw.

¹⁰ Artikel 127, §1, eerste lid, 1°, Gw.

¹¹ Artikel 6, §1, VI, BWHI.

¹² Onder meer GwH 15 januari 2009, nr. 2/2009, overw. B.11.2; GwH 28 mei 2009, nr. 87/2009, overw. B.10 en GwH 17 maart 2010, nr. 25/2010, overw. B.4.3.

van één federale entiteit behoren en moet dan ook enkelvoudig gekwalificeerd worden.”.¹³

Alvorens de zwaartepuntleer toe te passen op het ontwerp van decreet, is het nuttig om aan te geven welke de culturele dan wel economische argumentaties zijn voor een gereguleerde boekenprijs.

Culturele argumentaties voor prijsbinding worden in essentie ontleend aan de wens om de beschikbaarheid van boeken, ook in de kleinere boekhandels, en de verscheidenheid aan titels te waarborgen. Dat laatste leidt immers tot 'kruissubsidiëring', waarbij de meer populaire boeken de minder populaire boeken 'subsidiëren'. In de meeste lidstaten van de Europese Unie bestaat een systeem van vaste of gereguleerde boekenprijzen om te voorkomen dat prijsconcurrentie ten koste gaat van de beschikbaarheid van boeken en de creativiteit en culturele diversiteit.

Economische argumenten hebben betrekking op de mogelijke lagere distributiekosten per eenheid verkochte boeken en het aanmoedigen van boekhandelaren om een voorraad aan te houden.

Artikel 3 van het ontwerp van decreet beschermt boeken als cultureel product en beoogt via een gereguleerde boekenprijs te komen tot een divers en toegankelijk boekenaanbod, in een groot aantal verkooppunten.

Deze doelstellingen kaderen volledig in bovenvermelde culturele argumentaties, waardoor het zwaartepunt van de geregelde bevoegdheid evident bij de gemeenschapsmaterie 'cultuurbeleid' ligt.

Het ontwerp van decreet betreft aldus een gemeenschapsmaterie.

4. Brussel-Hoofdstad

Inzake het territoriale toepassingsgebied is het ontwerp van decreet uiteraard probleemloos van toepassing in het Nederlandse taalgebied (het grondgebied van de vijf Vlaamse provincies).

Wat Brussel-Hoofdstad betreft, rijst de vraag of het decreet in overeenstemming is met het gegeven dat de Vlaamse Gemeenschap in haar taalgebied exclusief bevoegd is voor de culturele aangelegenheden en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad enkel normatief kan optreden jegens 'unicommunautaire' instellingen, dit wil zeggen instellingen die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.

4.1. Cultuurregelingen kunnen extraterritoriale gevolgen hebben

In beginsel kunnen de gemeenschapsdecreten in Brussel-Hoofdstad geen regelingen treffen die rechtstreeks personen treffen, omwille van het zogenaamde 'verbod van subnationaliteit'.¹⁴

Specifiek inzake culturele aangelegenheden, aanvaardt het Grondwettelijk Hof evenwel dat de maatregelen die de gemeenschappen nemen ter bevordering van de cultuur en ter verwezenlijking van eenieders recht op culturele ontplooiing, so-

¹³ J. VANPRAET, *De latente staatshervorming*, Brugge, die Keure, 2011, 124.

¹⁴ Advies van de Raad van State 4 februari 1991, *Parl.St.* Fr.Gem.R. 1990-91, nr. 183/1, 19. Zie J. VELAERS, *De Grondwet en de Raad van State*, afdeling wetgeving, Antwerpen, Maklu, 1999, 408-409.

wieso uit hun aard extraterritoriale gevolgen kunnen hebben. Die gevolgen mogen evenwel het culturele beleid van de andere gemeenschappen niet dwarsbomen.¹⁵

De rechtsleer wijst ter zake op: "de evidentie dat wanneer een gemeenschap aan cultuurbevordering doet, bijvoorbeeld door het ondersteunen van literatuur of het opzetten van een openbare omroep, dit onvermijdelijk extraterritoriale gevolgen heeft omdat de verspreiding van de boeken en de programma's uiteraard niet bij de grenzen van het eigen taalgebied ophoudt. Het Grondwettelijk Hof aanvaardt dat, op voorwaarde dat dergelijke maatregelen niet specifiek gericht zijn op de inwoners van het andere taalgebied, en op voorwaarde dat die extraterritoriale gevolgen niet het culturele beleid van de andere gemeenschap dwarsbomen."¹⁶

4.2. Uitgevers, importeurs en verkopers kunnen 'unicommunautaire instellingen' zijn

Ook kunnen uitgevers, importeurs en verkopers van Nederlandstalige boeken in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad in die specifieke hoedanigheid worden beschouwd als 'unicommunautaire instellingen', waarvoor de Vlaamse gemeenschapsdecreten maatregelen kunnen nemen.

Dit wordt hieronder uiteengezet.

4.2.1. Instellingen

Het begrip 'instelling' omvat zowel openbare als private rechtspersonen, evenals de in het gebied Brussel-Hoofdstad gevestigde organismen die afhangen van een openbare of private rechtspersoon.¹⁷ De meeste uitgevers, importeurs en verkopers zijn evident private rechtspersonen.

Daarenboven geldt dat natuurlijke personen, hoewel zij normaliter níet beschouwd kunnen worden als 'instellingen' in de zin van artikel 127, §2, Gw., tóch als zo'n instelling aangemerkt kunnen worden wanneer zij een bepaalde 'organisatie' van bestendige aard vertonen die het mogelijk maakt om hen tot de Vlaamse of de Franse Gemeenschap te rekenen.¹⁸

Natuurlijke personen die optreden als uitgever, importeur of verkoper hebben zich effectief bestendig 'georganiseerd' met het oog op het uitvoeren van een welbepaalde culturele functie.

4.2.2. Unicommunautair

Instellingen zijn unicommunautair wanneer zij wegens hun activiteiten geacht moeten worden te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.

De grondwetgever heeft het begrip 'activiteiten' niet gedefinieerd.

Het is erg belangrijk dat de aanhorigheid bij een gemeenschap in culturele dossiers – in tegenstelling tot hetgeen geldt bij andere gemeenschapsmateries – niet afgemeten wordt aan criteria die verband houden met de organisatie van de instel-

¹⁵ GwH 3 oktober 1996, nr. 54/96, TBP 1997, 782, noot K. HENRARD; GwH 10 maart 1998, nr. 22/9; GwH 23 maart 2005, nr. 63/2005. Zie ook Raad van State 12 februari 2008, nr. 179.511, Vlaamse Gemeenschap t. Franse Gemeenschapscommissie.

¹⁶ J. VELAERS, "Territorialiteit versus personaliteit: een never ending story?", in P. POPELIER, D. SINARDET, J. VELAERS en B. CANTILLON, België, quo vadis? Waarheen na de zesde staatshervorming?, Antwerpen, Intersentia, 2012, 73.

¹⁷ Parl.St. Senaat BZ 1979, nr. 100/27, 9.

¹⁸ Advies van de Raad van State alg. Verg. 29 april 2003, Parl.St. VI.Parl. 2002-03, nr. 1709/1, 158.

ling, zoals het verrichten van het dagelijks beheer in één taal.¹⁹ 'Organisatie' en 'activiteiten' zijn immers onderscheiden begrippen.

Het gegeven dat een bepaalde activiteit plaatsvindt in een bepaalde taal, is daarentegen de ultieme indicator om te bepalen of die activiteit zich richt tot één enkele gemeenschap.²⁰

De uitgave, import of verkoop van Nederlandstalige boeken behoort in die context aan sich tot de Vlaamse Gemeenschap.

Dergelijke uitgave, import of verkoop moet dus geacht worden gesitueerd te zijn binnen de Vlaamse Gemeenschap.

Dat is volgens 59.784/1/V van de afdeling Wetgeving van de Raad van State (23 september 2016) – die voornoemde lezing bijtreedt – enkel anders wanneer de uitgever, importeur of verkoper²¹ nog in beduidende mate actief is op de markt van anderstalige boeken. Ten aanzien van dergelijke uitgevers, importeurs of verkopers kan volgens de Raad niet worden aangenomen dat ze wegens hun activiteiten uitsluitend gericht zijn op de Vlaamse Gemeenschap.

Uitgevers, importeurs, verkopers, telkens gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, die actief zijn op de Nederlandstalige boekenmarkt én, in beduidende mate, op de anderstalige boekenmarkt, kunnen de beginselen van dit decreet vrijwillig toepassen.

De niet-toepassing van deze beginselen mag alleszins geen aanleiding geven tot verboden oneerlijke marktpraktijken in de zin van artikel VI.95 van het Wetboek van Economisch Recht. Het is daarom wenselijk dat de federale overheid, bevoegd voor bicommunautaire instellingen, deze beginselen verplicht stelt; daartoe worden besprekingen aangeknoopt.

De geschetste principes worden verduidelijkt in artikel 2, §2, van het ontwerp van decreet.

Dit decreet vindt – resumerend – toepassing in:

- het Nederlandstalige taalgebied;
- het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, wat de uitgave, import of verkoop van Nederlandstalige boeken betreft, behoudens indien de uitgever, importeur of verkoper ook in beduidende mate actief is op de anderstalige markt. In het laatste geval kunnen de uitgevers, importeurs of verkopers zich vrijwillig schikken naar de beginselen van het decreet (hetgeen wenselijk is in het kader van de eerlijke marktpraktijken). In algemene zin geldt voor alle uitgevers, importeurs of verkopers, gevestigd binnen de Europese Unie (EU) of de Europese Economische Ruimte (EER) maar buiten de Vlaamse Gemeenschap (dus ook deze gevestigd in Brussel-Hoofdstad), het verbod om constructies op te zetten met het specifieke oogmerk om het decreet te ontduiken (artikel 4 van het ontwerp).

¹⁹ Advies van de Raad van State 5 maart 2007, *Parl.St. Fr.Parl.* 2006-07, nr. 395/1, 17.

²⁰ Advies van de Raad van State 5 maart 2007, *Parl.St. Fr.Parl.* 2006-07, nr. 395/1, 15 en volgende; advies van de Raad van State 18 december 2007, *Parl.St. VI.Parl.* 2007-08, nr. 1541/1.

²¹ Het advies verwijst niet letterlijk naar verkopers maar er is geen objectieve en pertinente reden aanwijsbaar om hier een onderscheid te maken tussen uitgevers en importeurs enerzijds en verkopers anderzijds.

3.5. Juridische motivering voor de overeenstemming met hogere rechtsnormen

Deze regelingen zijn getoetst aan het Unierecht.

Artikel 101 van het EU-verdrag (oud artikel 81, EG-verdrag) omvat de basis van het Europese mededingingsrecht. Lid 1 betreft het zogenaamde 'kartelverbod', dit wil zeggen een verbod om (onder meer) verkoopprijzen via afspraken rechtstreeks of zijdelings te bepalen zodanig dat de handel tussen lidstaten ongunstig wordt beïnvloed.

Bij de toepassing van dit artikel 101 moet sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Maastricht (1993) rekening worden gehouden met artikel 167, lid 4, van het EU-verdrag: "De Unie houdt bij haar optreden uit hoofde van andere bepalingen van de Verdragen rekening met de culturele aspecten, met name om de culturele verscheidenheid te eerbiedigen en te bevorderen."

Op grond van deze laatste 'integratiebepaling' is de Europese Unie verplicht om het cultuurbelang mee in rekening te brengen bij de toepassing van (onder meer) de mededingingsregels vervat in artikel 101 van het EU-verdrag.

Bij de toetsing van een regeling inzake een gereguleerde boekenprijs aan deze beginselen moet een onderscheid worden gemaakt tussen:

- (a) de toepassing van een verplichte boekenprijs binnen het raam van de distributie van boeken op een bepaalde nationale markt;
- (b) de toepassing van dezelfde verplichte prijs op verkopen op de markt van een andere lidstaat, met inbegrip van de mogelijkheid uitgevoerde boeken, na wederinvoer, terug te verkopen op de markt van de lidstaat van oorsprong.

De Europese Commissie oordeelt met betrekking tot (a) dat lidstaten en ondernemingen vrij zijn om binnen de nationale context culturele maatregelen te nemen.

Artikel 101 van het EU-verdrag wordt dus niet toegepast op puur nationale stelsels van vaste of gereguleerde boekenprijzen, waarbij aangenomen wordt dat deze in beginsel geen merkbaar effect hebben op het handelsverkeer tussen de lidstaten.

De Europese Commissie heeft dit uitdrukkelijk in een persbericht gesteld, naar aanleiding van een onderzoek naar het effect van het Nederlands stelsel (dat in niet onaanzienlijke mate als inspiratiebron heeft gediend voor huidig ontwerp) op het handelsverkeer.²²

In zijn arrest 229/83, 10 januari 1985, Leclerc, heeft het Hof van Justitie voor recht verklaard dat het toenmalige Europese mededingingsrecht de lidstaten niet verbood om een wettelijke regeling uit te vaardigen volgens dewelke de detailhandelsprijs van boeken moet worden vastgesteld door de uitgever of de importeur van een boek, waarbij deze prijs voor elke detailhandelaar verbindend is.

Deze rechtspraak is recenter hernomen in het 9/99, 3 oktober 2000, Échirolles Distribution SA, waarin het Hof van Justitie heeft gesteld dat de Europese mededingingsregels "zich niet verzetten tegen de toepassing van een nationale wettelijke regeling die uitgevers verplicht de boekhandelaren een vaste wederverkoop-prijs voor boeken voor te schrijven."

²² Persbericht, IP/99/668, 9 september 1999.

Met betrekking tot (b) stelt het reeds aangehaalde arrest-Leclerc dat een regeling waarbij de prijs van deze boeken wordt vastgesteld: "door een handelaar die optreedt in een andere handelsfase dan de uitgever, en het elke andere importeur van hetzelfde boek onmogelijk maakt de verkoopprijs toe te passen die hij, gezien zijn kostprijs in de staat van uitgave, passend acht voor de afzet op de markt van de staat van invoer neerkomt op een aparte regeling voor ingevoerde boeken die de handel tussen de lidstaten kan belemmeren, en die derhalve te beschouwen valt als een door artikel 36 van het Unieverdrag verboden maatregel van gelijke werking."²³

Eenzelfde verbod treft ook de wettelijke regeling die voor het geval van opnieuw geïmporteerde boeken geen onderscheid maakt tussen binnenlandse en ingevoerde boeken.²⁴

Het arrest maakt een voorbehoud voor het geval "uit objectieve omstandigheden zou blijken dat de betrokken boeken enkel zijn uitgevoerd met het doel ze opnieuw in te voeren teneinde een wettelijke regeling als de onderhavige te ontduiken".²⁵

De afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft in haar advies bij een vroeger wetsvoorstel tot instelling van een vaste boekenprijs gesteld: "De meer recente rechtspraak van het Hof van justitie laat niet vermoeden dat het Hof inmiddels zijn zienswijze heeft gewijzigd. Ook heeft de Europese Commissie, zowel in algemene termen, als met betrekking tot het voorliggende wetsvoorstel, de mening uitgesproken, dat systemen waarbij een verplichte boekenprijs wordt opgelegd, onverenigbaar zijn met het Europese recht in de mate dat zij de handel tussen de lidstaten belemmeren."

"Op grond van wat voorafgaat is de Raad van State van oordeel dat, in de mate dat het wetsvoorstel de regeling van de verplichte boekenprijs toepasselijk verklaart op in een andere lidstaat te koop gestelde boeken, of op in de lidstaat van oorsprong weder ingevoerde boeken, de regeling, in de huidige stand van de ontwikkeling van het Europese recht, moet worden geacht niet-verenigbaar te zijn met het voormelde Europees rechtelijke voorschrift vervat in artikel 30 van het EG-verdrag. Evenwel is de beoordeling van de verenigbaarheid van de voorgestelde regeling met het Europese recht in laatste instantie voorbehouden aan het Hof van justitie van de Europese Gemeenschappen."²⁶

Deze regelingen worden in het ontwerp van decreet gerespecteerd:

- het gaat in essentie om een regeling die beperkt is tot de Vlaamse Gemeenschap;
- in zoverre het ontwerp een regeling omvat voor de wederinvoer van boeken gaat het om:
 - (a) een wederinvoer vanuit een land dat niet tot de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte behoort, of
 - (b) om een wederinvoer vanuit EU- of EER-land, voor zover de uitvoer enkel is geschied met het doel om de boeken opnieuw in te voeren teneinde de regelingen van het decreet te ontduiken.

Het ontwerp van decreet werd, na voorafgaandelijke gesprekken, op 13 januari 2016 aangemeld bij de Europese Commissie via de TRIS-databank onder documentnummer 2016/18/B (TRIS: Technical Regulation Information System).

Na een vraag om vooral bijkomende informatie aangaande de implicaties van artikel 4, §6, van het voorontwerp van decreet, werd een antwoord bezorgd aan de

²³ Overweging 25.

²⁴ Overweging 26.

²⁵ Overweging 27.

²⁶ Advies van de Raad van State 26 februari 1999, *Parl.St.* Senaat 1998-99, nr. 199/5, 3.

diensten van de commissie op 24 februari 2016. De diensten van de commissie lieten op 14 april 2016 weten dat de status quo-periode van drie maanden werd afgesloten zonder dat er fundamentele opmerkingen werden gemaakt.

De Europese Commissie verzocht de Vlaamse overheid wel de door hen gepercipieerde dubbelzinnigheid van artikel 4, §6, en de toepasselijkheid van (de uitzondering op) de boekenprijs op verkopers/importeurs die in een EER-land (buiten België) gevestigd zijn te herformuleren zodat de toepassing duidelijker wordt. De toelichting over dit artikel werd in deze memorie van toelichting aangepast.

De tekst van het ontwerp van decreet is in zijn huidige vorm dus compatibel met het EU-recht.

De aangegeven beginselen worden bijgetreden in het advies 59.784/1/V van de afdeling Wetgeving van de Raad van State (23 september 2016), waarin geconcludeerd wordt "dat de ontworpen regeling verenigbaar lijkt met de Europeesrechtelijke voorschriften inzake het vrij verkeer van goederen."

4. Advies van de Raad van State en van de strategische adviesraden

4.1. Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC)

Het advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media werd op 1 juli 2016 overgemaakt.

In zijn advies formuleert de SARC een aantal opmerkingen en vragen betreffende:

- de bepaling van de criteria inzake de vooropgestelde nulmeting;
- de wenselijkheid om bij de evaluatie de mogelijkheid te onderzoeken om de duurtijd van de gereguleerde boekenprijs (GBP) tot één jaar te verlengen;
- de antiquarische boeken, wetenschappelijke studieboeken en wetenschappelijke vakboeken niet als uitzondering op te nemen;
- de maximale korting voor bibliotheken en onderwijsinstellingen te verlagen;
- de omschrijving betreffende de dienstverlening aan bibliotheken in samenspraak met de bibliotheken nader te omschrijven.

4.2. Raad van State

In dit onderdeel wordt ingegaan op de opmerkingen van de Raad van State die niet werden aangepast in het ontwerp van decreet. De opmerkingen die conform de opmerkingen van de Raad van State werden aangepast, werden in de algemene en/of artikelsgewijze bespreking toegelicht.

4.2.1. Handhaving

Het advies 59.784/1/V van de afdeling Wetgeving van de Raad van State (23 september 2016) heeft aangegeven dat het ontwerp van decreet niet ingaat op de controle van de naleving van de ontworpen regelgeving.

Het advies gaat op dit punt voorbij aan gemeenrechtelijke handhavingsmogelijkheden, die voortvloeien uit het feit dat een inbreuk op de bepalingen van het ontwerp van decreet aanzien kunnen worden als een oneerlijke handelspraktijk. Artikel VI.95 van het Wetboek van Economisch Recht (WER) verbiedt oneerlijke handelspraktijken.

Het Hof van Cassatie bepaalde in het arrest van 2 mei 1985 dat de schending van eender welke wettelijke of reglementaire bepaling door de feitenrechter kan

worden beschouwd als een met de eerlijke handelsgebruiken strijdige daad.²⁷ De rechtsleer bevestigt als volgt: "In principe is elke wetsschending bij de beroepsuitoefening een met de eerlijke handelsgebruiken strijdige daad en bijgevolg in strijd met artikel 93 of 94 W.H.P.C. wanneer daardoor andere verkopers c.q. consumenten in hun belangen worden of kunnen worden geschaad."²⁸

Het is evident dat de miskennis van de regeling inzake de vaste boekenprijs enerzijds in aanvaring komt met de door het ontwerp van decreet nagestreefde bijzondere bescherming van de consument in culturele aangelegenheden en anderzijds oneerlijke concurrentiële voordelen genereert ten opzichte van marktspelers die normconform handelen.

Dat houdt naar controle en handhaving het volgende in:

- de Economische Inspectie is bevoegd om alle inbreuken op het WER op te sporen en vast te stellen (artikel XV.2 WER). Een en ander kan aanleiding geven tot de waarschuwingsprocedure in de zin van artikel XV.31, WER, tot een vordering tot staking (boek XVII, titel 1, hoofdstuk 4, WER) en/of tot een sanctie van niveau 2 (artikel XV.83, eerste lid, 13°, WER);
- de voorzitter van de rechtbank van koophandel is ook op vordering van belanghebbenden, beroepsverenigingen en verenigingen ter verdediging van consumentenbelangen bevoegd om overtredingen op het WER vast te stellen en de staking ervan te bevelen.

Het ontwerp van decreet voorziet daarnaast in een vorm van zelfordening van de boekenmarkt, door een geschillencommissie uit te tekenen die kennis neemt van klachten omtrent onder meer de ontduiking van de bepalingen van het decreet en vervolgens optreedt als mediator of als arbiter (in dossiers waarin een arbitrage-reglement gesloten is).

Concluderend kan dus worden gesteld dat er wel degelijk afdoende controles voor handen zijn, enerzijds op grond van het gemeen recht (WER), anderzijds via de introductie van een geschillencommissie.

4.2.2. Artikel 3, §1

De Raad van State adviseert om de doelstellingenbepaling vervat in artikel 3, §1, van het ontwerp van decreet te schrappen, aangezien deze geen normatieve waarde heeft.

In diverse decreten worden nochtans uitdrukkelijk doelstellingen opgenomen (bijvoorbeeld artikel 1.1.4, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (15 mei 2009); artikel 5, §1, van het decreet Complexe Projecten (25 april 2014); artikel 3, tweede lid, Woonzorgdecreet (13 maart 2009); artikel 3, decreet inzake gezond en ethisch sporten (20 december 2013) enzovoort).

Dergelijke doelstellingenartikelen zijn dan wel niet rechtstreeks normatief, maar zij vormen een leidraad bij de uitlegging van de in de betrokken decreten opgenomen beginselen.

Er kan geen rechtsweerstand worden tegengeworpen aan een uitdrukkelijke verankering van dergelijke interpretatieve leidraden in een decreettekst, aangezien deze lijn brengen in de toepassing van de decreetgeving.

Om die reden is ervoor geopteerd om de tekst van artikel 3, §1, van het voorontwerp van decreet te behouden.

²⁷ Cass. 2 mei 1985, TBH 1985, 631, noot I.V.

²⁸ J. STUYCK, *Handels- en economisch recht. Deel 2. Mededingsrecht. A. Handelspraktijken*, Gent, Story-Scientia, 2004, 149.

B. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel vereist geen toelichting.

Artikel 2

Paragraaf 1, 1°: De digitale ontwikkelingen manifesteren zich ook in de boeken-sector waar er sinds enkele jaren een groei waarneembaar is wat betreft de verkoop van e-boeken.

Naar het voorbeeld van onder meer Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk werd ervoor geopteerd alle 'boeken', ongeacht hun drager, te onderwerpen aan een prijs-reglementering. Wat primeert is immers de diversiteit en een ruim toegankelijk aanbod van boeken, ongeacht hun drager.

Een digitaal boek of e-boek kan worden ondersteund door verschillende informatiedragers zoals muziek, beeld, hypertext.

Punt 2°: Het decreet viseert enkel de verkoop van boeken aan de eindafnemer. Afspraken tussen de uitgever/distributeur en de verkoper vallen buiten het toepassingsgebied van de wet.

De punten 4° tot en met 8° vereisen geen toelichting.

Punt 8°: Elke verkoper die boeken die onderworpen zijn aan de gereguleerde boekenprijs te koop aanbiedt aan de eindafnemer zoals nader bepaald in dit decreet, is onderworpen aan de regels van dit decreet. En dit ongeacht zijn plaats van vestiging. Ook verkopers die vanuit het buitenland opereren zullen dus gehouden zijn de regels van dit decreet na te leven, met uitzondering van verkopers gevestigd in de EU of de EER, tenzij deze het oogmerk hebben het ontwerp van decreet te ontduiken.

Paragraaf 2 vereist geen toelichting.

Artikel 3

Paragraaf 1 en 2: Zoals uiteengezet in de algemene toelichting heeft dit decreet tot doel het boek als cultureel product te beschermen. Het decreet viseert daarbij enkel de verkoop van boeken aan de eindafnemer. Business-to-businessdeals of schenkingen van boeken vallen dus buiten het toepassingsgebied van dit decreet.

Boekwerken uitgegeven zonder winstoogmerk vallen niet onder het decreet, aangezien het aanbod/de verkoop niet plaatsvindt voor commerciële doeleinden. Hetzelfde kan worden gesteld ten aanzien van uitgaven in eigen beheer, die uit hun aard evenmin een commercieel doeleinde dienen. Alleszins wordt geen winst beoogd uit de verkoop van dergelijke boekwerken zelf, die hetzij een promotioneel doel (bijvoorbeeld het aanprijzen van de verwezenlijkingen van een bedrijf) hetzij een wetenschappelijk doel (bijvoorbeeld het bundelen van bijdragen van een heemkundige kring) hebben. In het laatste geval geldt bijkomend de vrijstelling zoals voorzien in artikel 3, §3, eerste lid, 10° en 11°, van het ontwerp van decreet.

Paragraaf 3: Bepaalde boeken werden specifiek uitgesloten uit het toepassingsgebied van het decreet wegens hun aard zoals agenda's, culturele jaarboeken, antiquarische boeken, brochures, catalogi, kleur- en knipboeken, muziekuutgaven (partituren) en (niet opzettelijk) beschadigde boeken.

Met andere woorden, deze boeken zijn gespecialiseerde nicheproducten, vaak ook gericht op bijvoorbeeld professionele beoefenaars of verzamelaars, die veelal niet via de reguliere boekhandel verkrijgbaar zijn. In die zin werden, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Nederlandse wetgeving, ook muziekl uitgaven buiten het toepassingsgebied van dit decreet gelaten aangezien deze in Vlaanderen vrijwel niet via de reguliere boekhandel maar wel via muziekwinkels worden verkocht.

De markt van schoolboeken en wetenschappelijke studie-/vakboeken is wezenlijk verschillend van de markt van algemene boeken. De diversiteit aan leerplannen en opleidingen en de specifieke informatie- en bijscholingsbehoeften van professionals, zorgen ervoor dat er een gegarandeerd, divers aanbod van schoolboeken en wetenschappelijke studie-/vakboeken beschikbaar is voor de eindconsument.

Schoolboeken en wetenschappelijke studie-/vakboeken worden ook door vertegenwoordigers van de uitgeverijen zelf met de nodige professionele expertise toegelicht in de onderwijsinstellingen aan de leerkrachten en docenten én aan de professionals via doelgroepgerichte informatie. Daardoor is er sprake van een haast rechtstreekse band tussen de uitgever en zijn doelpubliek.

Het decreet viseert in principe ook enkel boeken uitgegeven in het Nederlands. Boeken die in een andere taal werden uitgegeven, vallen dus in principe buiten het toepassingsgebied, tenzij de verkoop ervan hoofdzakelijk bedoeld is voor verkoop in Vlaanderen. Verscheidene Vlaamse uitgeverijen publiceren of importeren immers boeken in andere talen die hoofdzakelijk een afzetgebied kennen in Vlaanderen, bijvoorbeeld biografieën van personen die ook in het buitenland een grote bekendheid genieten. Hoewel het hier gaat over uitzonderlijke gevallen, werd vanuit het voorzichtigheidsprincipe een mogelijke manier om dit decreet te omzeilen, afgeblokt. Als indicatoren om deze boeken te identificeren, kunnen onder meer in overweging worden genomen: de aanvraag en toekenning van een ISBN, vermeldingen op de kaft/cover, de aanduiding van de prijs, samenvattingen/recensies uit bepaalde nieuwsmedia op de achterflap enzovoort (ISBN: Internationaal Standard Book Number).

De gereguleerde boekenprijs doet geen afbreuk aan de federale depotwetgeving die uitgevers verplicht twee exemplaren bij de Koninklijke Bibliotheek te deponeren.

Paragraaf 4: Verschillende verkopen van boeken werden – net als in Nederland en Duitsland – uitgesloten van het toepassingsgebied, weliswaar binnen specifieke restricties.

Onder 'promotioneel gebruik' door de auteur wordt verstaan: het inzetten van het eigen werk, buiten bestaande of nieuwe verkoopkanalen, dat bijdraagt aan de bekendheid van de auteur en het werk.

Artikel 4

Paragraaf 1: De uitgever legt de prijs vast van het boek waar de verkoper zich aan dient te houden.

Paragraaf 2: Voor boeken die worden geïmporteerd in de Vlaamse Gemeenschap is het de importeur die de prijs vaststelt.

Paragraaf 3 bepaalt dat de duur van de gereguleerde boekenprijs is beperkt tot zes maanden. Deze termijn werd gebaseerd op de gemiddelde doorlooptijd van een Nederlandstalig boek in de boekhandel.

De termijn dient te worden gerekend van de zoveelste tot de dag vóór de zoveelste. De termijn wordt gerekend van middernacht tot middernacht vanaf de dag nadat het boek in het handelsverkeer ter beschikking werd gesteld en omvat alle dagen, ook de weekenddagen en de wettelijke feestdagen.

Paragraaf 4: Uitgaven die in dezelfde uitvoering en onder dezelfde titel in het handelsverkeer worden gebracht en op het publiek dezelfde indruk maken als de oorspronkelijke editie, dienen dezelfde prijs te hebben als de oorspronkelijke editie gedurende de zes maanden, tenzij er objectieve gronden zijn die een differentiatie verantwoorden.

Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de wijze van uitvoering (hardcover, paperback, dwarsligger enzovoort) of bepaalde extra's die kunnen worden geselecteerd bij de aankoop van een boek (bijvoorbeeld een boek met of zonder toegangscode voor de digitale versie van een papieren boek, bijkomende oefeningen enzovoort). Ook speciale edities, die bijvoorbeeld worden uitgegeven in het kader van een specifieke gebeurtenis, blijven mogelijk.

Het behoort immers tot de gebruiken van de boekensector dat voor een boek in een andere uitvoering een nieuw (uniek) ISBN-nummer wordt aangevraagd bij het ISBN-kantoor.

Titels met differentiatie in prijzen moeten steeds worden bekendgemaakt bij de door de minister aangestelde instantie.

Paragraaf 5: Een verkoper begaat geen overtreding van dit decreet als hij bij de verkoop van een boek gratis bepaalde diensten verleent die dermate eigen zijn aan de boekhandelssector dat mag worden aangenomen dat er geen vergoeding voor wordt aangerekend.

Zo mag worden aangenomen dat een verkoper volgende diensten gratis kan aanbieden aan de eindconsument: leveringen op afhaling in de winkel, inlichtingen, professioneel advies.

Ook ten aanzien van bibliotheken kunnen een aantal diensten nog gratis worden aangeboden, zoals zicthendingen, leveringen van grotere volumes, bibliografische inlichtingen, beheer van afvalverpakkingen van de geleverde boeken, professioneel advies, een infolijn via een specifiek telefoonnummer, de samenstelling van een literatuur-/leeslijst, de terugname van boeken die tijdens het transport werden beschadigd.

Uitzonderlijke bijkomende diensten die vallen buiten hetgeen mag worden verwacht van een verkoper, moeten voorafgaandelijk tegen een bepaalde prijs worden overeengekomen.

Volgende diensten mogen dan ook enkel tegen betaling worden aangeboden aan de bibliotheken: het kastklaar maken van boeken (door middel van etikettering, markering, barcodes, plastificeren enzovoort), assistentie bij inventarisatie, terugname van gemarkeerde boeken of boeken die te veel werden besteld, uitstel van betaling van de factuur. Deze laatste twee diensten kunnen ook ten aanzien van de eindconsument enkel tegen betaling worden aangeboden.

Paragraaf 6: Naar het voorbeeld van de Franse en Nederlandse wetgever wordt bepaald dat ook verkopers gevestigd buiten het Vlaamse grondgebied, onderworpen zijn aan dit decreet wanneer zij boeken – die op de Vlaamse markt onderworpen zijn aan de toepassing van het decreet – (doen) importeren of aankopen uit Vlaanderen met het oog om dezelfde boeken vervolgens met een grotere korting

te verkopen aan eindconsumenten uit Vlaanderen en zo de doelstellingen van dit decreet te ontlopen.

Op die manier worden ook verkopers die via websites in het buitenland Vlaamse boeken te koop aanbieden, gevat door dit decreet. Dit lid is evenwel niet van toepassing op verkopers gevestigd in een lidstaat van de Europese Unie of een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, tenzij de verkoper het oogmerk heeft dit decreet te ontduiken.

Artikel 5

Het advies 59.784/1/V van de afdeling Wetgeving van de Raad van State (23 september 2016) geeft aan dat niet duidelijk inzichtelijk gemaakt wordt of de 'door de Vlaamse Regering aangeduide instantie' samenvalt met de administratie. Om die reden is de definitie 'de administratie' uit het ontwerp geschrapt en wordt verduidelijkt dat het de bedoeling is om de koepelvereniging van het Vlaamse boekenvak (thans Boek.be) te belasten met de organisatie van de publiek toegankelijke referentiedatabank, onder de door de Vlaamse overheid gestelde condities.

De toepassing van de gereguleerde boekenprijs is beperkt in tijdsduur. Om die reden is het noodzakelijk dat elke verkoper en koper kennis kan nemen van de prijs die door de uitgever of importeur wordt bepaald, de datum waarop het boek in het handelsverkeer wordt gebracht en eventuele promotieacties of afwijkende prijzen.

Een mededeling aan een door de Vlaamse Regering aangeduide instantie van deze elementen is dus noodzakelijk. Dit zal gebeuren via een website/databank die de door de Vlaamse Regering vastgelegde informatie bundelt en die publiekelijk te consulteren is. De instantie die hiervoor door de Vlaamse Regering wordt aangesteld, kan daarvoor ondersteuning krijgen.

Artikel 6

De uitgever of importeur dienen de termijn van zes kalendermaanden te handhaven en kunnen dus geen vroegtijdig einde maken aan de gehandhaafde prijs. Wel is het mogelijk om een tijdelijke, individuele promotieactie te voeren mits de modaliteiten van artikel 14 van dit decreet in acht worden genomen.

Artikel 7

De gereguleerde boekenprijs houdt een maximale korting in op de prijs ten aanzien van specifieke door het decreet aangewezen personen/instanties. De verkoper kan geen andere kortingen hanteren dan deze die door het decreet zijn toegelaten.

Artikel 8

Door de Vlaamse overheid erkende onderwijsinstellingen in het basisonderwijs, secundair onderwijs, hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, deeltijds kunstonderwijs, buitengewoon onderwijs en internaten (www.data-onderwijs.vlaanderen.be) kunnen aanspraak maken op een korting van maximaal 25%.

Artikel 9

Punt 1°: Openbare bibliotheken kunnen een korting op de vastgestelde prijs verkrijgen van ten hoogste 25%.

Punt 2°: Bibliotheken van onderzoeksinstituten kunnen een korting van maximaal 25% verkrijgen. Voor de definitie van onderzoeksinstituten is rekening gehouden

met de definitie van wetenschappelijk onderzoek in de Frascati-handleiding, die van toepassing is voor de verzameling van O&O-data in de OESO-landen (OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling).

Onder onderzoek en/of experimentele ontwikkeling – afgekort O&O – wordt verstaan: alle creatief werk dat op systematische basis verricht wordt ter vergroting van de hoeveelheid kennis, met inbegrip van de kennis van de mens, de cultuur en de samenleving, alsmede het gebruik van deze hoeveelheid kennis voor het ontwerpen van nieuwe toepassingen.

O&O omvat volgende componenten:

- fundamenteel onderzoek is experimenteel of theoretisch werk dat in de eerste plaats verricht wordt om nieuwe kennis te vergaren van de grondslagen waarop verschijnselen en waarneembare feiten gebaseerd zijn, zonder dat een speciale toepassing of een speciaal gebruik wordt beoogd;
- toegepast onderzoek is eveneens oorspronkelijk onderzoek dat verricht wordt om nieuwe kennis te verkrijgen. Het is echter in de eerste plaats gericht op een specifiek of praktisch doel;
- experimentele ontwikkeling is systematisch werk, waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande kennis die verkregen is uit onderzoek en/of praktische ervaring, dat gericht is op het produceren van nieuwe materialen, producten of instrumenten, of op het installeren van nieuwe processen, systemen en diensten, of op het wezenlijk verbeteren van datgene dat al geproduceerd of geïnstalleerd werd.

Punt 3°: Sommige gemeenten verzorgen de bibliotheekwerking voor de gedetineerden in penitentiaire instellingen. Het Participatiedecreet maakt financiële middelen vrij om de werking van gevangenisbibliotheken in alle Vlaamse penitentiaire instellingen te ondersteunen. Lokale besturen met een gevangenis op hun grondgebied die werk willen maken van de bibliotheekwerking in gevangenis, kunnen van de Vlaamse Gemeenschap een tegemoetkoming krijgen. Om die werking structureel te verstevigen, sluit de Vlaamse overheid convenanten met de gemeenten. De gevangenisbibliotheken die onder het Participatiedecreet vallen, kunnen een korting van maximaal 25% verkrijgen.

Punt 4°: Het decreet Lokaal Cultuurbeleid voorzag in de mogelijkheid tot de uitbouw van een speciale bibliotheek met een aangepaste dienstverlening voor personen met een leeshandicap en voor langdurig zieken en personen die in een rustoord, een rust- en verzorgingstehuis of een ziekenhuis verblijven. Luisterpunt en Zorgbib staan vandaag in voor deze dienstverlening en zorgen dat er een toegankelijk boekenaanbod beschikbaar blijft voor deze kwetsbare doelgroepen. Ook deze bibliotheken kunnen een korting van maximaal 25% verkrijgen.

Artikel 10

Collectieve promotieacties zijn acties die voornamelijk worden opgezet door de beroepsfederaties van het boekenvak zoals daar zijn Boek.be, Vlaamse Uitgeversvereniging (VUV), Vlaamse Boekenimporteurs (VBI) en Vereniging Vlaamse Boekverkopers (VVB). Een voorbeeld van collectieve promotieactie is bijvoorbeeld het Boekenweekgeschenk, waarbij boekenliefhebbers tijdens de Boekenweek een gratis boek aangeboden krijgen bij aankoop van een ander boek. Een gelijkaardige actie is voorzien tijdens de Poëzieweek en dergelijke.

Artikel 11

Dit artikel vereist geen toelichting.

Artikel 12

Voorbeelden van aanmerkelijke steun zijn een financiële of redactionele bijdrage en een afnamegarantie voor een substantieel aantal exemplaren. Het gaat om een bijdrage waardoor de uitgave in die vorm en voor die prijs op de markt kon komen. De ledenprijs geldt bij alle verkopers bij wie het boek verkrijgbaar is.

Artikel 13

De uitgever of importeur kan ervoor opteren een tijdelijke promotieactie te voeren. Bij een promotieactie kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het inleveren van een bon uit een bepaalde krant of magazine of aan het intekenen op een boek voor of na verschijning.

Maar ook andere tijdelijke acties zijn denkbaar zoals een tijdelijke toegangscode om een eerste hoofdstuk van een digitaal boek te kunnen streamen of downloaden. De actieprijs geldt bij alle verkopers bij wie het boek verkrijgbaar is.

Artikel 14

Een combinatieprijs kan bijvoorbeeld bestaan uit de verkoop van een kinderboek met een luisterboek of een spel of een pop gelinkt aan het boek.

Artikel 15

Een serieprijs zal bijvoorbeeld interessant zijn voor een uitgever bij de verkoop van een trilogie of een bijzondere gebeurtenis zoals de toekenning van een grote literaire prijs aan een bepaald auteur waardoor er plots een verhoogde interesse ontstaat bij het publiek om een hele serie/set van de hand van de auteur te kopen.

Artikel 16

Ook bij de toepassing van afwijkende prijzen moet de prijs worden vastgelegd, moet er melding van worden gemaakt via de referentiedatabank voor de gereglementeerde boekenprijs en wordt de bijzondere prijs na verloop van tijd opgeheven.

Artikel 17 tot en met 24

Deze artikelen bevatten nadere regels omtrent de onafhankelijke geschillencommissie, die belast is met de behandeling van aanvragen tot buitengerechtelijke regeling van een geschil omtrent de toepassing van dit ontwerp van decreet.

Tijdens de verzoeningsprocedure worden de gemeenrechtelijke vorderingstermijnen geschorst, om de verzoeningsprocedure de nodige kansen te geven.²⁹

²⁹ De decretale schorsing van de gemeenrechtelijke vorderingstermijnen (justitiële materie) wordt gebaseerd op de zogenaamde 'impliciete bevoegdheden' van de Vlaamse Gemeenschap. Er is voldaan aan de gebruikelijke voorwaarden voor de toepassing van de impliciete bevoegdheden (artikel 10 BWHI):

- 1° er is een nauwe band tussen de voorgenomen maatregel en de Vlaamse competenties op het vlak van het boekenbeleid, aangezien de maatregel als een noodzakelijk instrument verschijnt voor de gewenste verzoeningsprocedure, die de goede werking van de boekensector wenst te vrijwaren. Zonder de voorgenomen maatregel zal afgezien worden van de gewenste verzoeningsprocedure of zal steeds bij wijze van bewarende maatregel reeds een gerechtelijke vordering worden ingeleid waardoor een verzoening kennelijk bemoeilijkt wordt;
- 2° aangezien de gewenste verzoeningsprocedure en de daarbij horende nodig geachte schorsing van de gemeenrechtelijke verjaringstermijnen én een facultatief gegeven betreffen, én gebaseerd zijn op het model van de (federale) buitengerechtelijke regeling van consumentengeschillen, én de federale justitiële bevoegdheden niet op materiële wijze worden geïmpacteerd, is een gedifferentieerde regeling mogelijk en is de weerslag van de voorgenomen maatregel op het gerechtelijk recht slechts marginaal.

Er is geopteerd voor een vlotte, eenvoudige en korte regeling:

- aanvragen worden min of meer vormvrij ingeleid;
- er volgt een ontvankelijkheidstoets om doelloze of als pressiemiddel ingeleide dossiers te weren;
- de geschillencommissie stelt de partijen in staat om schriftelijk of mondeling de nodige stukken en standpunten over te maken;
- de geschillencommissie formuleert een voorstel van schikkingsovereenkomst en organiseert een bemiddelingsronde (tenzij de partijen onmiddellijk met het voorstel instemmen of een of meer van de partijen een houding aannemen die dergelijke bemiddelingsronde nutteloos maakt).

Het aanslepen van de procedure wordt vermeden door de bepaling die stelt dat de geschillencommissie het dossier kan afsluiten indien niet binnen een redelijke termijn tot een schikking wordt gekomen.

De geschillencommissie krijgt ook de mogelijkheid om op te treden als arbitraal college, voor zover de partijen bij een geschil daartoe een arbitrageovereenkomst hebben gesloten. In dat geval wordt de verzoeningsprocedure dus 'vervangen' door een eigenlijke arbitrage.³⁰

Arbitrage is een vorm van buitengerechtelijke geschillenbeslechting waarbij de partijen aan één of meer onafhankelijke derden de rechtsprekende macht opdragen om definitief aan een bestaand of toekomstig geschil een einde te stellen. De definitieve beslissing bindt de partijen en kan voor de rechtbank worden afgedwongen.

Het advies 59.784/1/V van de afdeling Wetgeving van de Raad van State (23 september 2016) heeft aangegeven dat het decreet minimumnormen dient uit te tekenen op het vlak van de objectiviteit en de samenstelling van de geschillencommissie. Aan dit advies is gevolg gegeven in artikel 18, §1, derde lid, en artikel 19, tweede lid.

Artikel 25

Dit artikel stelt een regeling in om de toepassing en de effecten van het decreet te meten op de algemene werking van het boekenvak in de Vlaamse Gemeenschap, zoals onder meer blijkend uit het aantal boekhandels en verkooppunten, het aantal op de Vlaamse boekenmarkt actieve uitgeverijen, de productie, afzet, omzet en aanwezigheid van genres, het aankoop- en collectiebeleid van bibliotheken en de informatie die de boekenkeuze van de eindgebruikers ondersteunt.

Artikel 26

Dit artikel vereist geen toelichting.

³⁰ In tegenstelling tot bij de verzoeningsprocedure geldt bij arbitrage geen kosteloosheid. De kosten van de arbitrage worden tussen de partijen verdeeld overeenkomstig het door de geschillencommissie vast te stellen arbitragereglement.

Artikel 27

Dit artikel vereist geen toelichting.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel,

Sven GATZ

VOORONTWERP VAN DECREET

Ontwerp van decreet houdende invoering van een gereguleerde boekenprijs

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° administratie: de instantie die door de Vlaamse Regering wordt aangewezen om de toepassing en de naleving van dit decreet op te volgen;
- 2° boek: een niet-periodiek werk, hetzij in geschreven, gedrukte, geïllustreerde papieren vellen, hetzij in een elektronisch leesbaar formaat, dat voorzien is van een titel en hoofdzakelijk bestaat uit tekst die vrijwel uitsluitend is opgesteld in het Nederlands, of uit grafische of fotografische elementen, dat bedoeld is om informatie over te brengen en bestemd is om te verkopen aan de eindconsument. Een papieren of digitaal boek kan verschillende ondersteunende informatiedragers bevatten die op functionele wijze verbonden zijn met de tekstuele inhoud;
- 3° eindconsument: de persoon die binnen de Vlaamse Gemeenschap boeken aankoopt voor niet-commerciële doeleinden;
- 4° gereguleerde boekenprijs: de door de uitgever of importeur met toepassing van dit decreet vastgestelde prijs voor boeken;
- 5° importeur: degene die boeken die in andere landen dan België zijn uitgegeven, binnen de Vlaamse Gemeenschap in het handelsverkeer brengt en gevestigd is binnen de Vlaamse Gemeenschap;
- 6° onderwijsinstelling: een door de Vlaamse Regering erkende onderwijsinstelling die door de Vlaamse Regering erkende studiebewijzen uitreikt;
- 7° uitgeven: boeken in het handelsverkeer brengen binnen de Vlaamse Gemeenschap;
- 8° uitgever: degene die boeken in het handelsverkeer brengt en gevestigd is binnen de Vlaamse Gemeenschap;
- 9° verkoper: degene die door de uitgever of de importeur in het handelsverkeer gebrachte boeken te koop aanbiedt of verkoopt aan eindconsumenten;

- 10° Vlaamse Gemeenschap: het Nederlandse taalgebied of instellingen, gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd als uitsluitend behorend tot de Vlaamse Gemeenschap.

Hoofdstuk 2. Toepassingsgebied

Art. 3. §1. Dit decreet heeft tot doel boeken als cultureel product te beschermen. De reglementering van de boekenprijs aan de eindconsument garandeert dat er een divers boekenaanbod in stand kan worden gehouden. Tegelijkertijd verhoogt het de toegankelijkheid van het boekenaanbod bij het publiek door de promotie van een groot aantal verkooppunten.

§2. Eenieder die boeken te koop aanbiedt of verkoopt voor commerciële doeleinden aan de eindconsument hanteert de prijs die bepaald is conform artikel 4.

§3. Dit decreet is niet van toepassing op de volgende categorieën van boeken:

- 1° agenda's en culturele jaarboeken die in de titel het jaartal van de gebruiksbestemming vermelden;
- 2° antiquarische boeken en boeken die al eerder door eindconsumenten bij een verkoper zijn gekocht en op enigerlei wijze zijn gebruikt;
- 3° beschadigde boeken, als de beschadiging niet opzettelijk is aangebracht en bij verkoop duidelijk wordt vermeld dat ze beschadigd zijn;
- 4° brochures of daarmee gelijk te stellen korte geschriften;
- 5° catalogi van uitsluitend registrerende of opsommende aard;
- 6° kleurboeken;
- 7° knipboeken;
- 8° muziekgaven;
- 9° schoolboeken;
- 10° wetenschappelijke studieboeken;
- 11° wetenschappelijke vakboeken;
- 12° boeken die uitgegeven zijn in een andere taal dan het Nederlands, tenzij ze hoofdzakelijk bestemd zijn voor verkoop in de Vlaamse Gemeenschap;
- 13° de bij wet bepaalde exemplaren van boeken voor verplicht depot voor bewaringsdoelstellingen.

In het eerste lid wordt verstaan onder:

- 1° muziekgave: een werk dat notenschrift, al dan niet vergezeld van tekst, bevat en bestemd is voor muziekgave of muziekgave en wordt uitgegeven ter verkoop aan de eindconsument binnen de Vlaamse Gemeenschap, inclusief antiquarische muziekgaven en muziekgaven die al eerder door eindconsument bij een verkoper zijn gekocht en op enigerlei wijze zijn gebruikt;
- 2° schoolboek: een boek dat in vorm en inhoud gericht is op informatieoverdracht in het basisonderwijs en secundair onderwijs en waarvan het gebruik binnen het leerplan of de eindtermen door de betrokken onderwijsinstelling is aanbevolen;
- 3° wetenschappelijk studieboek: een boek dat in vorm en inhoud gericht is op informatieoverdracht in het hoger onderwijs en waarvan het gebruik door de betrokken onderwijsinstellingen is voorgeschreven of aanbevolen;
- 4° wetenschappelijk vakboek: een boek, hoofdzakelijk non-fictie, dat bestemd is voor wetenschappelijk of professioneel gebruik of voor (zelf)studie voor de beroepsuitoefening.

- §4. Dit decreet is niet van toepassing op de volgende verkopen van boeken:
- 1° de verkoop van één exemplaar aan een eindconsument die volgens de wet arbeidsovereenkomsten werkt bij de uitgever, importeur of verkoper voor persoonlijk gebruik;
 - 2° de verkoop van boeken door een uitgever aan een auteur voor promotioneel gebruik;
 - 3° de verkoop van boeken in het kader van een faillissement van de uitgever, importeur of verkoper, op voorwaarde dat:
 - a) de boeken behoorden tot de inventaris van de gefailleerde;
 - b) in geval van faillissement van de verkoper gedurende een maand na de definitieve uitspraak van het faillissement de boeken voor retour werden aangeboden aan de uitgever of importeur.

Hoofdstuk 3. De vaststelling van de boekenprijs

Art. 4. §1. De uitgever stelt voor boeken die hij voor het eerst in de Vlaamse Gemeenschap in een bepaalde uitvoering in het handelsverkeer brengt, een prijs vast.

§2. Voor boeken die in de Vlaamse Gemeenschap worden geïmporteerd, stelt de importeur een prijs vast.

De prijs voor boeken die in de Vlaamse Gemeenschap zijn uitgegeven en na export weer in de Vlaamse Gemeenschap worden geïmporteerd uit een land dat noch tot de Europese Unie noch tot de Europese Economische Ruimte behoort, mag niet lager zijn dan de door de uitgever vastgestelde prijs.

Het verbod, vermeld in het tweede lid, is ook van toepassing op boeken die alleen zijn uitgevoerd met het doel ze opnieuw in te voeren om dit decreet te ontduiken.

Als ten hoogste vijf exemplaren van hetzelfde boek per keer door de importeur worden geïmporteerd, is artikel 5 niet van toepassing, tenzij de import plaatsvindt met het oogmerk dit decreet te ontduiken.

§3. De door de uitgever of importeur vastgestelde prijs geldt voor een duur van zes kalendermaanden met ingang van de eerste dag waarop het boek voor verkoop aan de eindconsument beschikbaar is.

§4. Voor dezelfde titel kan de uitgever of importeur verschillende prijzen vaststellen als dat kan worden gerechtvaardigd op objectieve gronden.

§5. Een verkoper begaat geen overtreding van dit decreet als hij bij de verkoop van een boek gratis bepaalde diensten verleent die eigen zijn aan de boekhandelssector. De verkoper voegt de kosten of vergoedingen toe die overeenstemmen met uitzonderlijke bijkomende dienstverleningen die uitdrukkelijk door de koper zijn gevraagd en waarvan de prijs vooraf is overeengekomen, aan de effectieve prijs die hij toepast voor de verkoop van een boek.

§6. Dit decreet is van toepassing op verkopers, gevestigd buiten de Vlaamse Gemeenschap, die boeken die op de Vlaamse markt onderworpen zijn aan de toepassing van dit decreet, (doen) importeren of aankopen en vervolgens (rechtstreeks) aan de eindconsument binnen de Vlaamse Gemeenschap verkopen, met uitzondering van verkopers, gevestigd in een lidstaat van de Europese Unie of een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, tenzij de verkoper het oogmerk heeft dit decreet te ontduiken.

Art. 5. De uitgever of de importeur deelt de prijs en de datum van terbeschikkingstelling in het handelsverkeer mee aan de door de Vlaamse Regering aangewezen instantie. De Vlaamse Regering kan de vereisten bepalen waaraan die mededeling moet voldoen. De Vlaamse Regering kan subsidies toekennen aan de aangewezen instantie en de voorwaarden, procedures en termijnen voor de subsidiëring bepalen.

De gereglementeerde boekenprijs, de datum van de terbeschikkingstelling van de publicatie in het handelsverkeer, eventuele kortingen en afwijkende prijzen worden kenbaar gemaakt via een publiek toegankelijke referentiedatabank voor de gereglementeerde boekenprijs.

Art. 6. De gereglementeerde boekenprijs wordt opgeheven na verloop van de termijn, vermeld in artikel 4, §3.

Hoofdstuk 4. Kortingen op de vastgestelde prijs

Art. 7. Bij aanbod of verkoop voor de eindconsument kan de verkoper van een boek een korting op de vastgestelde prijs toepassen van ten hoogste 10%.

Art. 8. Bij aanbod of verkoop voor de onderwijsinstellingen kan de verkoper van een boek een korting op de vastgestelde prijs toepassen van ten hoogste 25%.

Art. 9. De verkoper van een boek kan een korting op de vastgestelde prijs toepassen van ten hoogste 25% bij:

- 1° aanbod of verkoop voor de openbare bibliotheken in het kader van de uitoefening van hun publieksfunctie;
- 2° aanbod of verkoop voor de bibliotheken van onderzoeksinstituten in het kader van de uitoefening van hun bibliotheekfunctie;
- 3° aanbod of verkoop voor de gevangenisbibliotheken in het kader van de uitoefening van hun bibliotheekfunctie;
- 4° aanbod of verkoop voor de erkende speciale bibliotheken in het kader van de uitoefening van hun bibliotheekfunctie.

In het eerste lid wordt verstaan onder:

- 1° gevangenisbibliotheek: een bibliotheek als vermeld in artikel 18 van het Participatiedecreet van 18 januari 2008;
- 2° onderzoeksinstituut: een instelling erkend in uitvoering van artikel 61/10, § 2, 1° en 2° van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, die gevestigd is in de Vlaamse Gemeenschap;
- 3° openbare bibliotheek: een bibliotheek als vermeld in artikel 2, 4°, van het decreet van 6 juli 2012 betreffende het Lokaal Cultuurbeleid;
- 4° speciale bibliotheek: een bibliotheek als vermeld in artikel 22 van het decreet van 6 juli 2012 betreffende het Lokaal Cultuurbeleid.

Art. 10. De verkoper kan alleen bij deelname aan een collectieve promotieactie een korting op de vastgestelde prijs toepassen in de vorm van een of meer in geld waardeerbare geschenken, als de geschenken behoren tot het promotiepakket dat de organiserende rechtspersoon ontwikkeld heeft.

- 1° Een collectieve promotieactie als vermeld in het eerste lid, is een actie: die wordt georganiseerd door een rechtspersoon van wie de activiteiten volgens de statutaire doelstelling uitsluitend of hoofdzakelijk bestaan uit de bevordering van de publieksaandacht voor boeken;
- 2° die ten hoogste één maand duurt;
- 3° die voldoende publiekelijk wordt bekendgemaakt;

- 4° waarbij eindconsumenten bij de koop van boeken een of meer op geld waardeerbare geschenken ontvangen, waarbij de waarde van de geschenken in een redelijke verhouding staat tot de aankoop;
- 5° waaraan alle verkopers onder gelijke, door de organiserende rechtspersoon te stellen voorwaarden voor de omvang, aard en bestendigheid van het assortiment kunnen deelnemen.

Art. 11. De kortingen, vermeld in artikel 7 tot en met 10, kunnen niet gelijktijdig worden toegepast.

Hoofdstuk 5. Vaststellen afwijkende prijs

Art. 12. Voor boeken die voor rekening van of met aanmerkelijke steun van een niet op winst gerichte maatschappelijke of ideële organisatie tot stand zijn gekomen en die verband houden met de statutaire doelstelling van de desbetreffende organisatie, kan de uitgever een uitsluitend voor de leden afwijkende ledenprijs vaststellen. De ledenprijs geldt bij alle verkopers bij wie het boek verkrijgbaar is.

Art. 13. De uitgever of importeur kan voor een boek in het kader van een individuele promotieactie tijdelijk een actieprijs vaststellen die afwijkt van de bepaalde prijs.

Een actieprijs geldt voor een periode van ten hoogste drie aaneengesloten maanden en onder gelijke voorwaarden bij alle verkopers.

De uitgever of importeur kan aan de toepassing van een actieprijs nadere voorwaarden verbinden.

Art. 14. De uitgever of importeur kan voor een boek een combinatieprijs vaststellen die afwijkt van de gereguleerde prijs.

Een combinatieprijs geldt uitsluitend voor de gelijktijdige verkoop van verschillende boeken die de uitgever of importeur aangewezen heeft, of bij de verkoop van een of meer boeken in combinatie met een of meer andere producten die de uitgever of importeur aangewezen heeft.

Een combinatieprijs geldt onder gelijke voorwaarden bij alle verkopers.

Art. 15. De uitgever of importeur kan voor individuele boeken die door hun uniforme uiterlijk en vormgeving of door een duidelijke vermelding op het titelblad kenbaar zijn als behorend tot een serie, een serieprijs vaststellen die afwijkt van de bepaalde prijs.

Een serieprijs geldt uitsluitend bij de gelijktijdige verkoop van verschillende titels van de serie aan dezelfde eindconsument of bij de verkoop aan een eindconsument die zich vooraf schriftelijk verplicht heeft om de hele serie of een aantal exemplaren van verschillende titels van de serie af te nemen.

De serieprijs geldt onder gelijke voorwaarden bij alle verkopers.

Art. 16. Artikel 4, 5 en 6 zijn van overeenkomstige toepassing op de afwijkende prijzen. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de vaststelling van afwijkende prijzen.

Hoofdstuk 6. De geschillencommissie

Afdeling 1. Bevoegdheid en samenstelling

Art. 17. Bij de administratie wordt een onafhankelijke geschillencommissie ingesteld, die belast is met de behandeling van aanvragen tot buitengerechtelijke regeling van een geschil over de toepassing van dit decreet conform afdeling 2.

De geschillencommissie heeft daarnaast de bevoegdheid om bij geschillen over de toepassing van dit decreet recht te doen als arbitrageorgaan, als de betrokken partijen daarover een arbitrageovereenkomst hebben gesloten. In dat geval zijn artikel 1676 tot en met 1723 van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing.

Art. 18. §1. De geschillencommissie bestaat uit de volgende effectieve leden:

- 1° een voorzitter-jurist, die ervaring heeft met procesvoering;
- 2° twee deskundigen uit het boekenvak die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 205 van het Gerechtelijk Wetboek;
- 3° een deskundige uit het cultuurbeleid;
- 4° een deskundige op het gebied van de consumentenbescherming.

Voor elk effectief lid kan een plaatsvervangend lid worden aangesteld.

De Vlaamse Regering wijst de leden en hun plaatsvervangers aan en bepaalt de wijze waarop ze vergoed worden.

§2. De geschillencommissie wordt administratief bijgestaan door een personeelslid van de administratie.

Art. 19. De geschillencommissie stelt de volgende reglementen op, die uitvoerbaar worden na de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering:

- 1° een reglement van inwendige orde;
- 2° een procedurereglement voor de buitengerechtelijke regelingen van geschillen conform afdeling 2;
- 3° een arbitragereglement voor de zaken waarin een arbitrageovereenkomst is gesloten.

Afdeling 2. Buitengerechtelijke regeling van geschillen

Art. 20. §1. Een aanvraag tot buitengerechtelijke regeling van een geschil over de toepassing van dit decreet kan door elke belanghebbende worden ingediend.

In het eerste lid wordt verstaan onder belanghebbenden:

- 1° de uitgevers, importeurs en verkopers die actief zijn in de Vlaamse Gemeenschap;
- 2° de beroepsfederaties binnen de boekenmarkt in de Vlaamse Gemeenschap;
- 3° de consumentenorganisaties die actief zijn in de Vlaamse Gemeenschap;
- 4° de consumenten.

§2. De geschillencommissie verklaart een aanvraag als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, onontvankelijk als de klacht:

- 1° kennelijk fictief, kwetsend of eerrovend is;
- 2° anoniem wordt ingediend of als de tegenpartij niet is of kan worden geïdentificeerd;
- 3° de regeling van een geschil beoogt dat al het voorwerp uitmaakt of heeft uitgemaakt van een vordering in rechte;
- 4° niet voorafgaandelijk bij de betrokken uitgever, importeur of verkoper is ingediend.

§3. Als de geschillencommissie een aanvraag als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, ontvankelijk acht, brengt ze de betrokken partijen daarvan schriftelijk op de hoogte en verzoekt ze hen om de nodige schriftelijke of mondelinge toelichting te verstrekken binnen een door de geschillencommissie bepaalde redelijke termijn.

Als de geschillencommissie een aanvraag als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, onontvankelijk acht, brengt ze de indiener daarvan schriftelijk op de hoogte.

Art. 21. Nadat de partijen bij een ontvankelijk dossier de nodige toelichting hebben verstrekt, bezorgt de geschillencommissie hen een voorstel van schikkingsovereenkomst en organiseert ze een bemiddeling om een schikking te bewerkstelligen, tenzij dat kennelijk niet nuttig is.

Als de partijen niet binnen een door de geschillencommissie bepaalde redelijke termijn een schikking treffen, wordt het dossier afgesloten. De geschillencommissie stuurt een schriftelijke bevestiging daarvan aan de partijen.

Art. 22. De behandeling van een aanvraag tot buitengerechtelijke regeling van een geschil door de geschillencommissie is kosteloos.

Art. 23. De verjaringstermijnen van gemeen recht worden bij een geschil over de toepassing van dit decreet voor de partijen geschorst vanaf de datum waarop de geschillencommissie de ontvankelijkheid van een aanvraag tot buitengerechtelijke regeling vaststelt.

De schorsing loopt tot op de dag waarop een schikkingsovereenkomst door de partijen ondertekend wordt of waarop het dossier door de geschillencommissie afgesloten wordt.

Art. 24. Deze afdeling doet geen afbreuk aan de vorderingsmogelijkheden die voortvloeien uit de strijdigheid van onwettige handelspraktijken en uit de contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid van uitgevers, importeurs of verkopers die handelen in strijd met dit decreet.

Hoofdstuk 7. Slotbepalingen

Art. 25. De Vlaamse Regering stelt binnen vier jaar na de inwerkingtreding van dit decreet en vervolgens telkens na vier jaar een verslag op over de doeltreffendheid en de effecten van dit decreet op het ecosysteem van het boekenvak.

Als dat nodig is kan samen met experts en vertegenwoordigers uit de sector een werkgroep worden opgericht die aanbevelingen doet om het huidig decreet bij te sturen.

Het verslag, vermeld in het eerste lid, wordt door de Vlaamse Regering aan het parlement voorgelegd.

Art. 26. De Vlaamse Regering bepaalt de datum van de inwerkingtreding van dit decreet.

Art. 27. Dit decreet is van toepassing op de boeken die na de inwerkingtreding van dit decreet worden uitgegeven of voor een eerste keer worden geïmporteerd.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel,

Sven GATZ

ADVIES VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD VOOR
CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA

Advies

**Algemene Raad
i.s.m. Sectorraad Kunsten en
Erfgoed en Sectorraad Sociaal-
Cultureel Werk
1 juli 2016**

Advies betreffende het ontwerp van decreet houdende invoering van een gereglementeerde boekenprijs

Op 3 juni 2016 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet over de invoering van een gereglementeerde boekenprijs. Op 8 juni 2016 ontving de SARC een adviesvraag van Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Media en Brussel Sven Gatz.

Een gemengde werkgroep met leden van de Algemene Raad, de Sectorraad Kunsten en Erfgoed en de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk kwam hierover samen op 23 juni 2016. Het ontwerp van decreet werd daarbij toegelicht door Luc Jansegers en Gunther Joye van kabinet Gatz. Het advies werd op 27 juni 2016 door de Algemene Raad besproken en via schriftelijke procedure verder afgewerkt.

Situering

Dit ontwerp van decreet voert een gereglementeerde boekenprijs in voor de verkoop van boeken aan eindconsumenten. De minister zag de noodzaak hiertoe omwille van het huidige klimaat op de boekenmarkt: een neerwaartse prijsspiraal brengt de positie van boekhandel en boekenproducent in gevaar (Memorie van Toelichting, p. 1).

Tot nu toe bestond er in Vlaanderen geen vaste of gereglementeerde boekenprijs. De discussie startte in de jaren tachtig en negentig met o.a. de vrijmaking van de markt van de Europese Unie. De instelling van de vaste of gereglementeerde boekenprijs moet ook gekaderd worden binnen een ruimere en gewijzigde context, met evoluties zoals een stijgende impact van digitalisering op de boekensector, door de opkomst van het e-boek en het groeiend aandeel van online aankopen van boeken door consumenten. Om die impact ervan op de Vlaamse boekenmarkt juist in te schatten, zijn echter meer onderzoeken en data nodig.

De invoering van een gereglementeerde boekenprijs heeft een dubbel doel: de daling van het aantal boekhandels een halt toeroepen en de diversiteit van het aanbod in de boekhandels handhaven (nota aan de Vlaamse regering, p. 1). Voor Nederlandstalige (e-)boeken die in de Vlaamse Gemeenschap voor het eerst op de markt worden gebracht, zal een prijs worden vastgesteld door de uitgever of door de importeur. Deze prijs is bindend voor de duur van zes maanden met ingang van de eerste dag waarop het boek voor verkoop aan de eindconsument

beschikbaar is. Iedereen die boeken te koop aanbiedt of verkoopt voor commerciële doeleinden aan de eindconsument moet die vastgestelde prijs hanteren.

Op die vastgestelde prijs kunnen wel kortingen worden toegestaan mits die gelden voor alle verkooppunten: dit geldt voor o.a. ledenprijs, actieprijs, combinatieprijs of serieprijs. Het uitgangspunt is een maximale korting van 10% op de vastgestelde prijs, met een aantal uitzonderingen. Bij geschillen kan beroep gedaan worden op een onafhankelijke buitenrechtelijke geschillencommissie of gerechtelijke vorderingsmogelijkheden op basis van onwettige handelspraktijken.

Advies

Het invoeren van een gereguleerde boekenprijs (GBP) maakt deel uit van een geïntegreerd letterenbeleid waarbij niet enkel ondersteuning wordt gegeven via subsidies maar er ook flankerende maatregelen worden genomen. In negen Europese landen (waaronder buurlanden Nederland, Frankrijk en Duitsland) is al vele jaren een vaste of (vorm van) gereguleerde boekenprijs ingevoerd. De SARC is verheugd dat nu ook in Vlaanderen en Brussel werk wordt gemaakt van een gereguleerde boekenprijs. Na een eerste wetsontwerp in 1982 en 19 pogingen later, lijkt de stap naar een gereguleerde boekenprijs eindelijk gezet.

De SARC is van mening dat de markt kan stabiliseren met de invoering van een gereguleerde boekenprijs na decennialange onrust. Sommige evoluties – zoals de daling van onafhankelijke boekhandels – kunnen echter niet worden teruggedraaid. Om inzicht te krijgen op de impact van markt- en consumentengedrag en de rol die de gereguleerde boekenprijs hierin speelt is er echter meer onderzoek nodig. Het is ook een problematiek met vele mogelijke invalshoeken en belangen die niet altijd met elkaar sporen.

Vanuit de boekhandels bekeken kan een gereguleerde prijs de dumping van prijzen – en daardoor aantasting van de noodzakelijke minimale marges – door niet gespecialiseerde boekkanalen en internationale grootschalige aanbieders voorkomen. Auteurs hebben er ook belang bij dat hun boeken kunnen blijven verschijnen en aan een billijke prijs verkocht worden. Voor de consument is het dan weer aantrekkelijk om boeken aan een lage prijs te kunnen aankopen.

De bibliotheeksector en de boekensector zijn bezorgd over de dalende budgetten voor collectievorming die de brede collectievorming in de Vlaamse openbare bibliotheken aantasten. De SARC wijst daarom nadrukkelijk op de noodzaak van voldoende collectiebudget voor de bibliotheken, die een brede collectievorming in de bibliotheken, gericht op de langere termijn, mogelijk blijft maken.

In wat volgt gaat de SARC dieper in op een aantal aspecten van de gereguleerde boekenprijs met betrekking tot het garanderen van een duurzaam en divers aanbod van boeken en de bescherming van de Nederlandstalige letteren binnen een geglobaliseerde context; (1) de nulmeting en evaluatie, (2) de uitzonderingen voor categorieën van boeken, (3) de termijn, (4) de uitzonderingen op de maximale korting en tot slot (5) de gratis diensten.

1. Nulmeting en evaluatie

Om de doeltreffendheid en de effecten op het ecosysteem van het Vlaamse boekenvak te evalueren wordt binnen vier jaar een verslag opgemaakt. Voor de inwerkingtreding gebeurt daartoe een nulmeting.

De SARC adviseert positief over het uitvoeren van een nulmeting en de geplande evaluatie. De SARC wijst in dit kader op de tweede evaluatie in Nederland over het functioneren van de wet op de vaste boekenprijs over de periode 2009-2012. De leerpunten uit deze evaluatie kunnen worden meegenomen bij de uitwerking van (de nulmeting en evaluatie van) de geregementeerde boekenprijs in Vlaanderen en Brussel.

De bepaling van de criteria voor de nulmeting en de latere evaluatie dienen zorgvuldig te gebeuren. Volgens de SARC is het aangewezen om aspecten zoals het aankoopbeleid in de breedte en lengte van bibliotheken, de professionele status van de uitgever, het prijsniveau en het aanbod en dienstverlening van distributiekanaal rekening houdend met hun potentieel afzetgebied mee op te nemen. Bij de evaluatie zou ook de effectiviteit van de gehanteerde (korte) termijn van zes maanden op de markt worden onderzocht.

De SARC vraagt om de criteria voor de nulmeting zorgvuldig te bepalen. Bij de evaluatie moet ook de effectiviteit van de gehanteerde termijn van zes maanden op de diversiteit van het aanbod en het aantal boekhandels worden onderzocht.

2. Uitzonderingen voor categorieën van boeken

Artikel 3 §3 van het ontwerp van decreet geeft een opsomming van categorieën van boeken die buiten de toepassing van het decreet vallen.

De SARC vraagt om enkele categorieën te schrappen uit de opsomming:

- 2° “*antiquarische boeken*”. Antiquarische boeken zijn immers altijd ouder dan zes maanden en vallen dus a priori buiten het toepassingsgebied van het decreet. De vermelding van de “boeken die eerder al door eindconsumenten zijn gekocht” is correct en kan wel behouden blijven onder 2°.
- 10° “*wetenschappelijke studieboeken*” en 11° “*wetenschappelijke vakboeken*”. Wegens het ontbreken van een sluitende omschrijving werden wetenschappelijke studie- en vakboeken niet opgenomen in de regelgeving in Nederland. De SARC vreest dat het onderscheid tussen bijvoorbeeld non-fictie en wetenschappelijk werk een moeilijke oefening is en vraagt om, naar analogie met Nederland, wetenschappelijke werken en vakboeken niet als uitzondering te hanteren.

De SARC vraagt om antiquarische boeken, wetenschappelijke studieboeken en wetenschappelijke vakboeken niet als uitzondering op de geregementeerde boekenprijs op te nemen.

3. Termijn

De vastgestelde prijs geldt voor een duur van zes maanden met ingang van de eerste dag waarop het boek voor verkoop aan de eindconsument beschikbaar is. Deze termijn werd reeds in het Regeerakkoord 2014-2019 opgenomen en sluit aan bij de praktijk van de ingekorte

gemiddelde doorlooptijd van een Nederlandstalig boek voor het algemene publiek in de boekhandel.

Volgens de SARC zal een termijn van zes maanden de prijzenslag bij bestsellers grotendeels opvangen. Slechts een beperkt aantal bestsellers kent immers een langere doorlooptijd dan zes maanden. De SARC wijst niettemin op feiten zoals recensies maanden na verschijnen en literaire bekroningen die ook na deze termijn plaatsvinden en invloed hebben op de verkoop van boeken. Een grondige toetsing van de doelstellingen aan deze (korte) termijn en vergelijking naar de effecten met een uitbreiding van de termijn naar 1 jaar is daarom aangewezen.

De SARC vraagt om bij de evaluatie de wenselijkheid van een uitbreiding van de termijn naar 1 jaar te onderzoeken.

4. Uitzonderingen op de maximale korting

Het ontwerp van decreet gaat uit van een maximale korting van 10% op de vastgestelde prijs. Enkel voor onderwijsinstellingen en bibliotheken is een grotere korting van ten hoogste 25% mogelijk. In de memorie van toelichting wordt deze uitzondering als volgt gemotiveerd:

“Het maximaal plafond voor de kortingen werd voor zowel onderwijsinstellingen als bibliotheken bewust hoog gehouden gezien de educatieve en publieke taakstelling van de instellingen het louter economisch gegeven overstijgt.”

In functie van een noodzakelijke evaluatie van deze grotere korting, dient deze taakstelling te worden gedefinieerd in meetbare termen om ze in de invulling te kunnen beoordelen en de uitzondering te evalueren.

De bibliotheeksector geeft positief advies aan de voorgestelde maximale korting van 25%, om de budgettaire druk op de bibliotheekmiddelen in het algemeen en voor de collectie-aankopen in het bijzonder te corrigeren. De boekensector vraagt daarentegen een heroverweging van de maximale korting tot 15%. Een minimale brutomarge is noodzakelijk om de gewenste dienstverlening en de toegang tot bibliotheekleveringen¹ voor een breed aantal boekhandels mogelijk te blijven maken.

Het is een gedeelde verantwoordelijkheid van de volledige sector om erover te waken dat de maximale korting geen afdwingbare minimale korting wordt.

De SARC stelt voor om de maximale korting naar 20% terug te brengen. De druk op de bibliotheekmiddelen enerzijds en het blijvend mogelijk maken van dienstverlening en toegang tot bibliotheekleveringen door een breed aantal boekhandels anderzijds brengt de SARC tot dit compromisvoorstel.

5. Gratis diensten

Volgens de memorie van toelichting begaat een verkoper geen overtreding van het decreet als hij bij de verkoop van een boek gratis bepaalde diensten verleent die dermate eigen zijn aan de boekhandelssector dat mag worden aangenomen dat er geen vergoeding voor wordt aangerekend. Voor bibliotheken worden een aantal diensten opgesomd zoals zichtzendingen,

¹ Het onderzoek ‘De boekhandel en het aankoopbeleid van bibliotheken’, CiMS, HUBrussel, juni 2013, vermeldt op p.16 “[...] 24 % van de omzet van onafhankelijke boekhandels komt voort uit bibliotheekleveringen.”.

bibliografische inlichtingen, beheer afvalverpakkingen van de geleverde boeken, professioneel advies, etc.

Beide sectoren zijn het erover eens dat de combinatie van een maximale korting van 25% én een maximale (gratis) dienstverlening onhoudbaar is.

De SARC vraagt om in overleg met de boekensector en bibliotheken de dienstverlening gezamenlijk te omschrijven en in meetbare ijkpunten te kwantificeren.

De SARC dringt er op aan om in overleg de dienstverlening aan bibliotheken te omschrijven, duidelijk te bepalen wat gratis is en wat extra (dus betalend of verlaging van korting), en om meetpunten te bepalen.

Namens de Algemene Raad,
Luk Verschueren, algemeen voorzitter

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,
Heidi De Nijn, voorzitter
Herman Baeten, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE afdeling Wetgeving

advies 59.784/1/V
van 23 september 2016

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap
‘houdende invoering van een geregementeerde boekenprijs’

Op 12 juli 2016 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 26 augustus 2016^(*) en nogmaals verlengd tot 20 september 2016, een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘houdende invoering van een geregementeerde boekenprijs’.

Het voorontwerp is door de eerste vakantiekamer onderzocht op 13 september 2016. De kamer was samengesteld uit Jeroen VAN NIEUWENHOVE, staatsraad, voorzitter, Koen MUYLLE en Patricia DE SOMERE, staatsraden, Marc RIGAUX, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Paul DEPUYDT, eerste auditeur-afdelingshoofd.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 23 september 2016.

*

^(*) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege wordt verlengd met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe een gereguleerde prijs in te voeren voor boeken die vrijwel uitsluitend in het Nederlands zijn opgesteld (artikel 2, 3°, van het ontwerp) en die door een uitgever op de markt worden gebracht (artikel 4, § 1) of die door een importeur (lees: invoerder) worden geïmporteerd (lees: ingevoerd) in de Vlaamse Gemeenschap (artikel 4, § 2). De vaststelling van de boekenprijs wordt geregeld (artikelen 4 tot 6) en eenieder die boeken te koop aanbiedt of verkoopt voor commerciële doeleinden aan de eindconsument moet de aldus bepaalde prijs hanteren (artikel 3, § 2). Er wordt evenwel in een aantal categorieën van boeken voorzien waarop het aan te nemen decreet niet van toepassing is (artikel 3, § 3) en er zijn kortingen (artikelen 7 tot 11) en afwijkingen (artikelen 12 tot 16) op de vastgestelde prijs mogelijk. Er wordt een geschillencommissie ingesteld, die belast is met de behandeling van aanvragen tot buitengerechtelijke regeling van geschillen over de toepassing van het te nemen decreet (artikelen 17 tot 24). Tot slot wordt voorzien in een vierjaarlijkse evaluatie van de doeltreffendheid en de effecten van het aan te nemen decreet op “het ecosysteem van het boekenvak” (artikel 25).

Het aan te nemen decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering te bepalen datum (artikel 26). Het is van toepassing op de boeken die na de inwerkingtreding ervan worden uitgegeven of voor een eerste keer worden ingevoerd (artikel 27).

BEVOEGDHEID

A. Materiële bevoegdheid

3.1. Artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ bepaalt dat alleen de federale overheid bevoegd is voor “het prijs- en inkomensbeleid, met uitzondering van de regeling van de prijzen in de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gewesten en de gemeenschappen behoren, onder voorbehoud van hetgeen bepaald is in artikel 6, § 1, VII, tweede lid, d)”.

In de toelichting bij het voorstel dat tot die bepaling heeft geleid, wordt die bevoegdheidsverdeling als volgt gepreciseerd:

“De federale overheid is als enige bevoegd voor het prijsbeleid (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen). Het Grondwettelijk Hof heeft deze bevoegdheid echter op een beperkende

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

manier geïnterpreteerd: de gemeenschappen en gewesten kunnen de prijzen vastleggen in de materies die hen zijn overgedragen, maar dit mag geen inbreuk maken op de algemene federale bevoegdheid inzake prijsbeleid².

De gemeenschappen en de gewesten moeten beschikken over de volledige marge die noodzakelijk is voor het regelen en het controleren van de prijzen in het kader van hun bevoegdheden, bijvoorbeeld wat betreft het afvalbeleid, het waterbeleid, de taxidiensten en diensten voor het verhuur van auto's met bestuurder, de huur van goederen bestemd voor bewoning, handelshuur, pacht en veepacht, en de instellingen voor bejaardenopvang.

Aldus zijn de gemeenschappen en de gewesten bevoegd om gebruik te maken van instrumenten zoals het vaststellen van sectoriële of individuele maximumprijzen, aanvragen tot verhoging van prijzen of marge en de kennisgevingen van prijzen in het kader van hun eigen materiële bevoegdheden. Het gaat er dus om hun toe te staan deze instrumenten te gebruiken om hen de mogelijkheid te bieden een eigen beleid te voeren binnen het kader van hun materiële bevoegdheden en mits de Europese regels worden nageleefd.”³

3.2. Luidens artikel 3, § 1, van het ontwerp heeft het aan te nemen decreet tot doel “boeken als cultureel product te beschermen. De reglementering van de boekenprijs aan de eindconsument garandeert dat er een divers boekenaanbod in stand kan worden gehouden. Tegelijkertijd verhoogt het de toegankelijkheid van het boekenaanbod bij het publiek door de promotie van een groot aantal verkooppunten.”

Uit de omschrijving van wat onder “boek” dient te worden verstaan, namelijk “een niet periodiek werk, hetzij in geschreven, gedrukte, geïllustreerde papieren vellen, hetzij in een elektronisch leesbaar formaat, dat voorzien is van een titel en hoofdzakelijk bestaat uit tekst *die vrijwel uitsluitend is opgesteld in het Nederlands*, of uit grafische of fotografische elementen (...)” (artikel 2, 2°, van het ontwerp), blijkt dat het aan te nemen decreet enkel van toepassing is op Nederlandstalige boeken.

Artikel 4, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bepaalt dat de culturele aangelegenheden bedoeld in artikel 127, § 1, 1°, van de Grondwet zijn “de bescherming en de luister van de taal” (artikel 4, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980). Die bepaling stemt in grote mate overeen met artikel 2, eerste lid, 1°, van de wet van 21 juli 1971 ‘betreffende de bevoegdheid en de werking van de cultuurraden voor de Nederlandse cultuurgemeenschap en voor de Franse cultuurgemeenschap’. Luidens de memorie van toelichting van die wet dient onder de “bescherming en de luister van de taal” onder meer te worden begrepen “de verspreiding van de literatuur in binnen- en buitenland”.⁴ De Vlaamse Gemeenschap vermag dan ook een regeling aan te nemen die ertoe strekt de verspreiding van Nederlandstalige boeken te bevorderen.

3.3. Vermits het ontwerp ertoe strekt de prijzen te regelen in een aangelegenheid die tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoort, namelijk de bescherming en de luister van de

² Voetnoot 1 van het aangehaalde document: Zie GWH, 15 oktober 1996, nr. 56/96, 3 maart 1999, nr. 26/99 en 11 februari 2004, nr. 25/2004.

³ Parl.St. Senaat 2012-13, nr. 5-2232/1, 99-100.

⁴ Parl.St. Senaat 1970-71, nr. 400, 4.

taal, behoort de in het ontwerp geregelde aangelegenheid zelf ook tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

B. Territoriale bevoegdheid

4.1. Luidens artikel 127, § 2, van de Grondwet hebben de decreten van de Vlaamse Gemeenschap slechts kracht van wet in het Nederlandse taalgebied, alsmede ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.

Dienaangaande wordt in de memorie van toelichting bij het ontwerp uitgebreid aangevoerd dat “uitgevers, importeurs en verkopers van Nederlandstalige boeken in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad in die specifieke hoedanigheid worden beschouwd als ‘unicommunautaire instellingen’, waarvoor de Vlaamse gemeenschapsdecreten maatregelen kunnen nemen”. Er wordt uiteengezet dat “de uitgave, import of verkoop van Nederlandstalige boeken een afzonderlijke organisatie [vergt] binnen een rechtspersoon-uitgever, -importeur of -verkoper die actief is op het vlak van anderstalige boeken” en dat “rekening moet worden gehouden met een specifiek aanbod, specifieke ‘aanbieders’ (Nederlandstalige schrijvers) en specifieke, hoofdzakelijk Nederlandstalige afnemers, waardoor voor deze uitgevers-, invoerders- of verkoopactiviteiten een specifieke Nederlandstalige werking moet worden ontplooid. De uitgave, import of verkoop van Nederlandstalige boeken kan daarom als een autonome organisatie-eenheid en dus als een ‘instelling’ worden gekwalificeerd, ook wanneer de uitgever, importeur of verkoper daarnaast nog andere (anderstalige) activiteiten ontplooit.” Wat het “unicommunautair” karakter van die instellingen betreft, wordt aangevoerd dat “het gegeven dat een bepaalde activiteit plaatsvindt in een bepaalde taal, (...) de ultieme indicator [is] om te bepalen of die activiteit zich richt tot één enkele gemeenschap”.

4.2. Er moet worden van uitgegaan dat de uitgevers, de invoerders en de verkopers van boeken in hoofdzaak private rechtspersonen of natuurlijke personen zijn.

Het voorgaande verhindert op zich niet dat het om “instellingen” zou gaan in de zin van artikel 127, § 2, van de Grondwet. De Raad van State, afdeling Wetgeving, heeft in het verleden reeds aangenomen dat private rechtspersonen, zoals een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid of een naamloze vennootschap, in bepaalde omstandigheden als een “instelling” kunnen worden beschouwd.⁵ Hetzelfde geldt voor natuurlijke personen.⁶

4.3. Vermits het in dit geval niet om een persoonsgebonden, maar om een culturele aangelegenheid gaat, moet aan de hand van de activiteiten van die instellingen – en niet aan de hand van hun organisatie – worden bepaald of ze al dan niet behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.

⁵ Adv.RvS 53.932/AV van 27 augustus 2013 over een voorstel dat heeft geleid tot de bijzondere wet van 6 januari 2014 ‘met betrekking tot de Zesde Staatshervorming’, nr. 7 (*Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2232/3, 15).

⁶ Adv.RvS 34.339/AV van 29 april 2003 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 21 november 2003 ‘betreffende het preventieve gezondheidsbeleid’, nr. 25 (*Parl.St.* VI. Parl. 2002-03, nr. 1709/1, 157-159)

Het gegeven dat een bepaalde activiteit plaatsvindt in een bepaalde taal, is een belangrijk element om te bepalen of die activiteit zich richt tot één enkele gemeenschap.⁷ Op grond hiervan zou desgevallend kunnen worden aangenomen dat een in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad gevestigde uitgever die enkel Nederlandstalige boeken uitgeeft of een aldaar gevestigde invoerder die enkel dergelijke boeken invoert, als een instelling kan worden beschouwd die uitsluitend tot de Vlaamse Gemeenschap behoort.

Het voorgaande gaat evenwel niet op wanneer die uitgever of invoerder daarnaast nog in beduidende mate andere, anderstalige, boeken uitgeeft of invoert. Ten aanzien van een dergelijke uitgever of invoerder kan niet worden aangenomen dat ze wegens hun activiteiten uitsluitend gericht zijn op de Vlaamse Gemeenschap.

Hetzelfde geldt *a fortiori* wat de verkopers van boeken betreft.

4.4. In zoverre het de bedoeling zou zijn dat een in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad gevestigde uitgever of invoerder verplicht zou worden overeenkomstig het aan te nemen decreet een prijs vast te stellen en dat een aldaar gevestigde verkoper de aldus bepaalde prijs zou moeten hanteren, kan dan ook sterk worden getwijfeld aan de werkzaamheid van het aan te nemen decreet in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Het voorgaande neemt niet weg dat de voormelde uitgevers, invoerders en verkopers – zonder dat zij daartoe verplicht worden – op vrijwillige basis een dergelijke prijs kunnen vaststellen of hanteren.

Indien de stellers van het ontwerp evenwel tot een sluitende, bindende regeling willen komen, zal overleg moeten worden gepleegd of anderszins moeten worden samengewerkt, alleszins met de federale overheid, die bevoegd is ten aanzien van instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, die wegens hun activiteiten niet kunnen worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap, en desgevallend met de Franse Gemeenschap.

ALGEMENE OPMERKINGEN

A. Bestaanbaarheid met het vrij verkeer van goederen

5. De vraag rijst of de reglementering van de boekenprijs waarin door het ontwerp wordt voorzien, verenigbaar is met de Europeesrechtelijke voorschriften inzake het vrij verkeer van goederen, zoals deze zijn vervat in de artikelen 34 en 36 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU).⁸

⁷ Adv.RvS 43.881/3 van 18 december 2007 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 23 mei 2008 ‘betreffende een inhaalbeweging in sportinfrastructuur via alternatieve financiering’, nr. 3.

⁸ Het is de lidstaten ook niet toegestaan maatregelen te nemen – zelfs niet van wettelijke of bestuursrechtelijke aard – die het nuttig effect van de op onderneming toepasselijke Europese mededingingsregels ongedaan kunnen maken: HvJ 16 november 1977, *nv GB-Inno-BM*, 13/77, punt 31; HvJ 30 december 1987, *Bureau national interprofessionnel du cognac*, 136/86, punt 23. Uit het arrest *Leclerc* van 10 januari 1985 van het Hof van Justitie kan evenwel worden afgeleid dat die verplichting de lidstaten niet verhindert een wettelijke regeling inzake de prijs van boeken uit te

Artikel 34 VWEU bepaalt dat kwantitatieve invoerbeperkingen en alle maatregelen van gelijke werking tussen de lidstaten verboden zijn. Volgens het Hof van Justitie van de Europese Unie is “iedere handelsregeling der lidstaten die de intracommunautaire handel al dan niet rechtstreeks, daadwerkelijk of potentieel, kan belemmeren, als een maatregel van gelijke werking als kwantitatieve beperkingen (...) te beschouwen”.⁹

Nog volgens het Hof van Justitie kan de toepassing op producten uit andere lidstaten van nationale bepalingen die bepaalde verkoopmodaliteiten aan banden leggen of verbieden, echter niet een dergelijke belemmering vormen, mits die bepalingen van toepassing zijn op alle marktdeelnemers die op het nationale grondgebied activiteiten ontplooiën, en mits zij zowel rechtens als feitelijk dezelfde invloed hebben op de verhandeling van nationale producten en op die van producten uit andere lidstaten. Wanneer aan die voorwaarden is voldaan, heeft immers de toepassing van dergelijke regelingen op de verkoop van producten uit een andere lidstaat die aan de door die staat vastgestelde voorschriften voldoen, niet tot gevolg dat voor die producten de toegang tot de markt wordt verhinderd of meer wordt bemoeilijkt dan voor nationale producten het geval is.¹⁰

Op grond van die rechtspraak heeft het Hof van Justitie met betrekking tot de Oostenrijkse regeling van boekenprijzen, die erin voorziet dat de uitgever of de invoerder van een boek verplicht is voor de door hem uitgegeven of door hem in Oostenrijk ingevoerde boeken een eindprijs vast te stellen en bekend te maken,¹¹ geoordeeld dat voor zover zij “niet de kenmerken van die producten betreft, maar enkel de voorwaarden waaronder deze kunnen worden verkocht, (...) die regeling [moet] worden geacht betrekking te hebben op verkoopmodaliteiten in de zin van het arrest *Keck en Mithouard*”.¹²

In dezelfde zaak heeft het Hof deze regeling toch als een maatregel van gelijke werking aangemerkt voor zover zij voor “ingevoerde boeken een andere regeling treft die tot gevolg heeft dat uit andere lidstaten afkomstige producten minder gunstig worden behandeld”.¹³ Dat was met name het geval voor het verbod voor de Oostenrijkse importeurs van Duitstalige boeken om een prijs vast te stellen die lager is dan de door de uitgever voor de staat van uitgave vastgestelde of aanbevolen prijs, verminderd met de daarin begrepen btw. Volgens het Hof belet die regeling “het de Oostenrijkse importeurs en de buitenlandse uitgevers (...), minimumprijzen voor de detailhandelverkoop volgens de kenmerken van de markt van invoer te bepalen, terwijl het de Oostenrijkse uitgevers vrijstaat, voor hun producten dergelijke minimumprijzen voor de detailhandelverkoop op de nationale markt zelf vast te stellen”.

Uit die rechtspraak kan worden afgeleid dat het Europese Unierecht zich er niet tegen verzet dat, zoals in artikel 4, § 2, eerste lid, van het ontwerp wordt bepaald, de invoerder

vaardigen : HvJ 10 januari 1985, *Association des Centres distributeurs Édouard Leclerc e.a.*, 229/83, punt 20. Zie ook HvJ 3 oktober 2000, *Échirolles Distribution SA*, C-9/99.

⁹ HvJ 11 juli 1974, *Dassonville*, 8/74, punt 5.

¹⁰ HvJ 24 november 1993, *Keck en Mithouard*, C-267/91 en C-268/91, punten 16 en 17.

¹¹ § 3 (1) van de Bundesgesetz über die Preisbindung bei Büchern, BGBl, Nr. 45/2000, 7 juli 2000.

¹² HvJ 30 april 2009, *Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft*, C-531/07, punt 20.

¹³ *Ibid.*, punt 22.

een prijs moet vaststellen voor boeken die in de Vlaamse Gemeenschap worden ingevoerd. Een dergelijke regel kan, op zich genomen, niet als een door artikel 34 VWEU verboden maatregel van gelijke werking als kwantitatieve invoerbeperkingen worden beschouwd.¹⁴

Ook vloeit uit artikel 4, § 2, tweede en derde lid, van het ontwerp voort dat voor boeken die in de Vlaamse Gemeenschap zijn uitgegeven en na uitvoer weer in de Vlaamse Gemeenschap worden ingevoerd uit een land dat tot de Europese Unie of tot de Europese Economische Ruimte behoort, de invoerders een prijs mogen vaststellen die lager is dan de door de uitgever vastgestelde prijs, behoudens wanneer het om boeken zou gaan die alleen zijn uitgevoerd met het doel ze opnieuw in te voeren om het aan te nemen decreet te ontduiken.

Weliswaar maakt het Hof van Justitie in het arrest *Fachverband* van 30 april 2009 geen uitzondering voor boeken die zijn uitgevoerd met het loutere doel ze opnieuw in te voeren om de gereglementeerde boekenprijs te ontwijken. Uit het arrest *Leclerc* van 10 januari 1985 van datzelfde Hof kan evenwel worden afgeleid dat het bindend karakter van een door de uitgever vastgestelde verkoopprijs voor de verkoop van boeken die in een Lid-Staat zijn uitgegeven en er, na uitvoer naar een andere Lid-Staat, weer zijn ingevoerd, geen maatregel van gelijke werking is “wanneer uit objectieve omstandigheden zou blijken dat die boeken enkel zijn uitgevoerd met het doel ze opnieuw in te voeren ten einde een dergelijke wettelijke regeling te ontduiken”.

Op grond hiervan kan worden aanvaard dat, zoals in artikel 4, § 2, derde lid, van het ontwerp wordt bepaald, wanneer in de Vlaamse Gemeenschap uitgegeven boeken alleen worden uitgevoerd met het doel ze opnieuw in te voeren uit een land dat tot de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte behoort om het aan te nemen decreet te ontduiken, de prijs voor die boeken niet lager mag zijn dan de door de uitgever vastgestelde prijs.

Hetzelfde geldt voor de in een lidstaat van de Europese Unie of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, gevestigde verkopers die boeken die op de Vlaamse markt onderworpen zijn aan het aan te nemen decreet, invoeren of aankopen en vervolgens aan de eindconsument binnen de Vlaamse Gemeenschap verkopen. Uit artikel 4, § 6, van het ontwerp vloeit voort dat het aan te nemen decreet niet op hen van toepassing is “tenzij de verkoper het oogmerk heeft dit decreet te ontduiken”.

Er kan derhalve worden besloten dat de ontworpen regeling verenigbaar lijkt met de Europeesrechtelijke voorschriften inzake het vrij verkeer van goederen.

¹⁴ In het arrest *Leclerc* van 10 januari 1985 was het Hof van Justitie weliswaar van oordeel dat een bepaling volgens welke de invoerder van een boek die de formaliteit van het wettelijk depot van een exemplaar van dat boek heeft te vervullen, dat wil zeggen de voornaamste depothouder, de detailhandelsprijs ervan moet vaststellen, wel als een maatregel van gelijke werking moest worden beschouwd: HvJ 10 januari 1985, *Association des Centres distributeurs Édouard Leclerc e.a.*, 229/83. Die regeling maakt het evenwel elke andere invoerder van hetzelfde boek onmogelijk de verkoopprijs toe te passen die hij, gezien zijn kostprijs in de staat van uitgave, passend acht voor de afzet op de markt van de staat van invoer (*ibidem*, punt 25). Dit lijkt niet het geval in de door het ontwerp voorziene regeling: het staat elke invoerder die Nederlandstalige boeken in de Vlaamse Gemeenschap vrij een prijs vast te stellen.

B. De handhaving van de ontworpen regeling

6. Wat de handhaving van het te nemen decreet betreft, wordt in de memorie van toelichting het volgende uiteengezet:

“Hoewel het ontwerp van decreet een culturele aangelegenheid betreft, kan voor de rechtsbescherming op belangrijke wijze [kan] worden aangeleund bij het Wetboek van economisch recht. het Hof van Cassatie oordeelt immers dat de schending van eender welke wetskrachtige of reglementaire norm bij de uitoefening van de handel door de feitenrechter beschouwd kan worden als een met de eerlijke handelsgebruiken strijdige daad. De strekking van de geschonden norm doet er niet toe.¹⁵

Dit betekent in het bijzonder dat personen of organisaties die getroffen worden door een schending van het ontwerp van decreet een vordering tot staking kunnen instellen bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel, die bevoegd is om overtredingen van onder meer het verbod van oneerlijke handelspraktijken jegens consumenten¹⁶ en jegens ondernemingen¹⁷ vast te stellen en de staking van deze overtredingen te bevelen. (...)”

Er moet evenwel vastgesteld worden dat het ontwerp geen enkele bepaling bevat omtrent de controle op de naleving van de ontworpen regelgeving. Weliswaar wordt in artikel 2, 1°, van het ontwerp bepaald dat onder “administratie” moet worden verstaan “de instantie die door de Vlaamse Regering wordt aangewezen om de toepassing en de naleving van dit decreet op te volgen”. Uit artikel 17, eerste lid, van het ontwerp blijkt evenwel enkel dat de onafhankelijke geschillencommissie bij de administratie wordt ingesteld. Voor het overige worden de opdracht en de bevoegdheden van die administratie niet nader geregeld. Zo rijst de vraag of de administratie zal nagaan of er sprake is van ontduiking zoals bepaald in de artikelen 4, § 2, derde en vierde lid, en § 6, van het ontwerp.

De voormelde aangelegenheden moeten nader in het ontwerp worden geregeld.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 3

7.1. Artikel 3, § 1, van het ontwerp, dat zich ertoe beperkt de doelstelling van te nemen decreet te bepalen, heeft geen normatieve draagwijdte en moet derhalve worden weggelaten. Overigens blijkt die doelstelling op voldoende wijze uit de memorie van toelichting.

7.2. Artikel 3, § 2, van het ontwerp bepaalt dat “eenieder die boeken te koop aanbiedt of verkoopt voor commerciële doeleinden aan de eindconsument” de overeenkomstig artikel 4 van het ontwerp bepaalde prijs hanteert. Luidens artikel 2, 9°, van het ontwerp moet in het aan te nemen decreet onder “verkoper” worden verstaan “degene die door de uitgever of de importeur in het handelsverkeer gebrachte boeken te koop aanbiedt of verkoopt aan eindconsumenten”. Gelet

¹⁵ Voetnoot 2 van de aangehaalde memorie: Cass. 2 mei 1985, *TBH* 1985, 631, noot I. VEROUGSTRAETE.

¹⁶ Voetnoot 3 van de aangehaalde memorie: Art. VI.95 W.E.R.

¹⁷ Voetnoot 4 van de aangehaalde memorie: Art. VI.104 W.E.R.

op die omschrijving moet in artikel 3, § 2, van het ontwerp gewag worden gemaakt van de “verkoper”.

Artikel 4

8. In artikel 4, § 6, van het ontwerp worden de woorden “doen” en “rechtstreeks” tussen haakjes geplaatst. De betekenis van die haakjes is evenwel onzeker. Zo rijst de vraag of het te nemen decreet enkel van toepassing is op verkopers gevestigd buiten de Vlaamse Gemeenschap die zelf boeken die op de Vlaamse markt onderworpen zijn aan de toepassing van het te nemen decreet invoeren, of ook op verkopers die via derden dergelijke boeken invoeren. Ook is niet duidelijk of het decreet enkel van toepassing is wanneer de verkopers in kwestie die boeken rechtstreeks aan de eindconsument verkopen, of ook in geval die verkoop onrechtstreeks – via een tussenpersoon – geschiedt.

Voor dergelijke twijfel is geen plaats in een wetgevende tekst. Bijgevolg moeten die haakjes worden weggelaten,¹⁸ en moet de tekst van het ontwerp desgevallend worden aangepast om de bedoeling van de stellers van het ontwerp weer te geven.

Artikel 5

9. Artikel 5, eerste lid, van het ontwerp bepaalt dat de uitgever of de importeur de prijs en de datum van terbeschikkingstelling in het handelsverkeer meedeelt aan “de door de Vlaamse Regering aangewezen instantie”. Die woorden stemmen overeen met de omschrijving van het woord “administratie” in artikel 2, 1°, van het ontwerp.¹⁹

Nochtans lijkt het niet de bedoeling te zijn dat één en dezelfde instantie zou worden aangewezen om, enerzijds, de toepassing en de naleving van het aan te nemen decreet op te volgen en, anderzijds, de aan haar medegedeelde boekenprijzen en data van de terbeschikkingstelling van de publicatie kenbaar te maken. Uit de memorie van toelichting blijkt immers dat de administratie, zijnde de diensten van de Vlaamse overheid, “mee [zal] worden ingeschakeld om de toepassing en de naleving van dit decreet op te volgen”. In artikel 5, eerste lid, van het ontwerp wordt daarentegen bepaald dat de Vlaamse Regering subsidies kan toekennen aan de aangewezen instantie die de aan haar medegedeelde boekenprijzen en data van de terbeschikkingstelling van de publicatie kenbaar maakt, wat lijkt in te houden dat de aldus aangewezen instantie onderscheiden is van de diensten van de Vlaamse overheid.

Het verdient aanbeveling dit nader in de memorie van toelichting te verduidelijken.

¹⁸ Zie *Beginselen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, nr. 86, te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be).

¹⁹ “de instantie die door de Vlaamse Regering wordt aangewezen om de toepassing en de naleving van dit decreet op te volgen;”

Artikel 9

10. Luidens artikel 9, tweede lid, 2°, van het ontwerp wordt onder onderzoeksinstelling verstaan “een instelling erkend in uitvoering van artikel 61/10, § 2, 1° en 2°, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, die gevestigd is in de Vlaamse Gemeenschap”.

Het voormelde artikel 61/10 van de wet van 15 december 1980 betreft evenwel onderzoeksinstellingen die vreemdelingen die geen onderdaan zijn van de Europese Unie, selecteren om een onderzoeksproject uit te voeren.²⁰

Het is allicht niet de bedoeling dat ten aanzien van onderzoeksinstellingen die vreemdelingen die onderdaan zijn van de Europese Unie, selecteren om een onderzoeksproject uit te voeren, de in artikel 9 van het ontwerp voorziene korting van 25% niet kan worden toegepast. De gemachtigde bevestigde dit en verklaarde:

“De beoogde en in de toelichting uitgedrukte doelstelling (het vatten van elke onderzoeksinstelling die stelselmatig creatief werk verricht en aanwendt ter vergroting van het kennisbestand) komt niet goed tot uiting in de verwijzing naar de Vreemdelingenwet.

Om die reden is het de bedoeling om de definitie te wijzigen als volgt (...):

‘onderzoeksinstelling’: elke in de Vlaamse Gemeenschap gevestigde organisatie waarvan de werking in hoofdzaak gericht is op Onderzoek en Ontwikkeling, zijnde elke wetenschappelijke activiteit die tot doel heeft wetenschappelijke kennis te ontwikkelen (fundamenteel of basisonderzoek), wetenschappelijke kennis toepasbaar te maken (toegepast onderzoek) en/of wetenschappelijke kennis toe te passen (ontwikkeling).”

Met dit tekstvoorstel kan worden ingestemd.

Artikel 17

11. Artikel 17 van het ontwerp voorziet in de oprichting van een onafhankelijke geschillencommissie die belast wordt met de behandeling van aanvragen tot buitengerechtelijke regeling van een geschil over de toepassing van het te nemen decreet.

Er wordt evenwel nergens bepaald hoe de onafhankelijkheid van de geschillencommissie zal worden gewaarborgd. Hieromtrent om uitleg gevraagd, verklaarde de gemachtigde:

“- Volgende waarborgen inzake onafhankelijkheid zijn voorhanden:

a) De geschillencommissie wordt opgericht in de schoot van de administratie (art. 17, eerste lid)

b) De geschillencommissie wordt expliciet als onafhankelijk orgaan ingesteld (art. 17, eerste lid)

²⁰ Zie de definitie van “onderzoeker” in artikel 61/10, § 1, 1°, van de wet van 15 december 1980.

c) Indien de geschillencommissie optreedt als arbitraal orgaan gelden de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid zoals inzonderheid neergelegd in art. 1685, § 2, en art. 1686, § 2, Ger.W.

- In gevallen de geschillencommissie niet optreedt als arbitraal orgaan, geldt dat haar werking beheerst zal worden door een procedurereglement (art. 19, 2°), waarin het onafhankelijkheidsprincipe zal worden veruitwendigd.

Dit kan worden geaccentueerd door aan art. 19, 2°, volgende zinsnede toe te voegen:

“; waarbij geldt dat het procedurereglement waarborgen omvat aangaande een objectief optreden van de geschillencommissie, in het bijzonder een wrakingsmogelijkheid voor het geval er gerechtvaardigde twijfels zijn over de objectiviteit van [e]en of meer leden.”

Die toevoeging volstaat op zich evenwel niet om de onafhankelijkheid van de geschillencommissie te waarborgen. Ook valt niet in te zien hoe het gegeven dat, zoals de gemachtigde beklemt, de geschillencommissie bij de administratie wordt ingesteld, zou bijdragen tot haar onafhankelijkheid. Dienaangaande moet worden vastgesteld dat volgens het ontwerp de Vlaamse Regering de leden van de geschillencommissie aanwijst (artikel 18, § 1, derde lid, van het ontwerp), zonder dat de duur van hun mandaat wordt vastgesteld of dat wordt bepaald dat ze niet afzetbaar zijn. Ook de samenstelling van de geschillencommissie volstaat op zich niet om de onafhankelijkheid ervan te waarborgen.

Het ontwerp moet op dit punt grondig worden aangevuld.

Artikel 25

12. Artikel 25 van het ontwerp voorziet in een vierjaarlijkse evaluatie van de doeltreffendheid en de effecten van het aan te nemen decreet op “het ecosysteem van het boekenvak”.

Opdat die evaluatie betekenisvol zou kunnen zijn, zou er minstens in de memorie van toelichting moeten verduidelijkt worden wat moet worden verstaan onder “het ecosysteem van het boekenvak”.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Greet VERBERCKMOES

Jeroen VAN NIEUWENHOVE

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. §1. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° boek: een niet-periodiek werk, hetzij in geschreven, gedrukte, geïllustreerde papieren vellen, hetzij in een elektronisch leesbaar formaat, dat voorzien is van een titel en hoofdzakelijk bestaat uit tekst die vrijwel uitsluitend is opgesteld in het Nederlands, of uit grafische of fotografische elementen, dat bedoeld is om informatie over te brengen en bestemd is om te verkopen aan de eindconsument. Een papieren of digitaal boek kan verschillende ondersteunende informatiedragers bevatten die op functionele wijze verbonden zijn met de tekstuele inhoud;
- 2° eindconsument: de persoon die binnen de Vlaamse Gemeenschap boeken aankoopt voor niet-commerciële doeleinden;
- 3° gereguleerde boekenprijs: de door de uitgever of importeur met toepassing van dit decreet vastgestelde prijs voor boeken;
- 4° importeur: degene die boeken die in andere landen dan België zijn uitgegeven, binnen de Vlaamse Gemeenschap in het handelsverkeer brengt en gevestigd is binnen de Vlaamse Gemeenschap;
- 5° onderwijsinstelling: een door de Vlaamse Regering erkende onderwijsinstelling die door de Vlaamse Regering erkende studiebewijzen uitreikt;
- 6° uitgeven: boeken in het handelsverkeer brengen binnen de Vlaamse Gemeenschap;
- 7° uitgever: degene die boeken in het handelsverkeer brengt en gevestigd is binnen de Vlaamse Gemeenschap;
- 8° verkoper: degene die door de uitgever of de importeur in het handelsverkeer gebrachte boeken te koop aanbiedt of verkoopt aan eindconsumenten.

§2. Voor de toepassing van dit decreet wordt onder Vlaamse Gemeenschap het Nederlandse taalgebied verstaan.

Daarenboven worden in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad gevestigde uitgevers, importeurs of verkopers van Nederlandstalige boeken beschouwd als instellingen die behoren tot de Vlaamse Gemeenschap, behoudens indien zij daarnaast nog in beduidende mate andere, anderstalige boeken uitgeven, importeren of verkopen. In dat laatste geval kunnen uitgevers, importeurs of verkopers van Nederlandstalige boeken zich vrijwillig naar de beginselen van dit decreet schikken.

Hoofdstuk 2. Toepassingsgebied

Art. 3. §1. Dit decreet heeft tot doel boeken als cultureel product te beschermen. De reglementering van de boekenprijs aan de eindconsument garandeert dat er

een divers boekenaanbod in stand kan worden gehouden. Tegelijkertijd verhoogt het de toegankelijkheid van het boekenaanbod bij het publiek door de promotie van een groot aantal verkooppunten.

§2. De verkoper hanteert de prijs die bepaald is conform artikel 4.

§3. Dit decreet is niet van toepassing op de volgende categorieën van boeken:

- 1° agenda's en culturele jaarboeken die in de titel het jaartal van de gebruiksbestemming vermelden;
- 2° antiquarische boeken en boeken die al eerder door eindconsumenten bij een verkoper zijn gekocht en op enigerlei wijze zijn gebruikt;
- 3° beschadigde boeken, als de beschadiging niet opzettelijk is aangebracht en bij verkoop duidelijk wordt vermeld dat ze beschadigd zijn;
- 4° brochures of daarmee gelijk te stellen korte geschriften;
- 5° catalogi van uitsluitend registrerende of opsommende aard;
- 6° kleurboeken;
- 7° knipboeken;
- 8° muziekluitgaven;
- 9° schoolboeken;
- 10° wetenschappelijke studieboeken;
- 11° wetenschappelijke vakboeken;
- 12° boeken die uitgegeven zijn in een andere taal dan het Nederlands, tenzij ze hoofdzakelijk bestemd zijn voor verkoop in de Vlaamse Gemeenschap;
- 13° de bij wet bepaalde exemplaren van boeken voor verplicht depot voor bewaringsdoelstellingen.

In het eerste lid wordt verstaan onder:

- 1° muziekluitgave: een werk dat notenschrift, al dan niet vergezeld van tekst, bevat en bestemd is voor muziekluitvoering of muziekwedukatie en wordt uitgegeven ter verkoop aan de eindconsument binnen de Vlaamse Gemeenschap, inclusief antiquarische muziekluitgaven en muziekluitgaven die al eerder door eindconsument bij een verkoper zijn gekocht en op enigerlei wijze zijn gebruikt;
- 2° schoolboek: een boek dat in vorm en inhoud gericht is op informatieoverdracht in het basisonderwijs en secundair onderwijs en waarvan het gebruik binnen het leerplan of de eindtermen door de betrokken onderwijsinstelling is aanbevolen;
- 3° wetenschappelijk studieboek: een boek dat in vorm en inhoud gericht is op informatieoverdracht in het hoger onderwijs en waarvan het gebruik door de betrokken onderwijsinstellingen is voorgeschreven of aanbevolen;
- 4° wetenschappelijk vakboek: een boek, hoofdzakelijk non-fictie, dat bestemd is voor wetenschappelijk of professioneel gebruik of voor (zelf)studie voor de beroepsuitoefening.

§4. Dit decreet is niet van toepassing op de volgende verkopen van boeken:

- 1° de verkoop van één exemplaar aan een eindconsument die volgens de wet Arbeidsovereenkomsten werkt bij de uitgever, importeur of verkoper voor persoonlijk gebruik;
- 2° de verkoop van boeken door een uitgever aan een auteur voor promotioneel gebruik;
- 3° de verkoop van boeken in het kader van een faillissement van de uitgever, importeur of verkoper, op voorwaarde dat:
 - a) de boeken behoorden tot de inventaris van de gefailleerde;
 - b) in geval van faillissement van de verkoper gedurende een maand na de definitieve uitspraak van het faillissement de boeken voor retour werden aangeboden aan de uitgever of importeur.

Hoofdstuk 3. De vaststelling van de boekenprijs

Art. 4. §1. De uitgever stelt voor boeken die hij voor het eerst in de Vlaamse Gemeenschap in een bepaalde uitvoering in het handelsverkeer brengt, een prijs vast.

§2. Voor boeken die in de Vlaamse Gemeenschap worden geïmporteerd, stelt de importeur een prijs vast.

De prijs voor boeken die in de Vlaamse Gemeenschap zijn uitgegeven en na export weer in de Vlaamse Gemeenschap worden geïmporteerd uit een land dat noch tot de Europese Unie noch tot de Europese Economische Ruimte behoort, mag niet lager zijn dan de door de uitgever vastgestelde prijs.

Het verbod, vermeld in het tweede lid, is ook van toepassing op boeken die alleen zijn uitgevoerd met het doel ze opnieuw in te voeren om dit decreet te ontduiken.

Als ten hoogste vijf exemplaren van hetzelfde boek per keer door de importeur worden geïmporteerd, is artikel 5 niet van toepassing, tenzij de import plaatsvindt met het oogmerk dit decreet te ontduiken.

§3. De door de uitgever of importeur vastgestelde prijs geldt voor een duur van zes kalendermaanden met ingang van de eerste dag waarop het boek voor verkoop aan de eindconsument beschikbaar is.

§4. Voor dezelfde titel kan de uitgever of importeur verschillende prijzen vaststellen als dat kan worden gerechtvaardigd op objectieve gronden.

§5. Een verkoper begaat geen overtreding van dit decreet als hij bij de verkoop van een boek gratis bepaalde diensten verleent die eigen zijn aan de boekhandelssector. De verkoper voegt de kosten of vergoedingen toe die overeenstemmen met uitzonderlijke bijkomende dienstverleningen die uitdrukkelijk door de koper zijn gevraagd en waarvan de prijs vooraf is overeengekomen, aan de effectieve prijs die hij toepast voor de verkoop van een boek.

§6. Dit decreet is tevens van toepassing op buiten de Vlaamse Gemeenschap gevestigde verkopers die boeken die op de Vlaamse markt onderworpen zijn aan de toepassing van dit decreet importeren, doen importeren of aankopen en vervolgens rechtstreeks aan de eindconsument binnen de Vlaamse Gemeenschap verkopen.

Het eerste lid geldt niet in hoofde van verkopers gevestigd in een lidstaat van de Europese Unie of een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, tenzij de verkoper het oogmerk heeft dit decreet te ontduiken.

Art. 5. De uitgever of de importeur deelt de prijs en de datum van terbeschikkingstelling in het handelsverkeer mee aan de door de Vlaamse Regering aangewezen instantie. De Vlaamse Regering kan de vereisten bepalen waaraan die mededeling moet voldoen. De Vlaamse Regering kan subsidies toekennen aan de aangewezen instantie en de voorwaarden, procedures en termijnen voor de subsidiëring bepalen.

De gereguleerde boekenprijs, de datum van de terbeschikkingstelling van de publicatie in het handelsverkeer, eventuele kortingen en afwijkende prijzen worden kenbaar gemaakt via een publiek toegankelijke referentiedatabank voor de gereguleerde boekenprijs.

Art. 6. De gereguleerde boekenprijs wordt opgeheven na verloop van de termijn, vermeld in artikel 4, §3.

Hoofdstuk 4. Kortingen op de vastgestelde prijs

Art. 7. Bij aanbod of verkoop voor de eindconsument kan de verkoper van een boek een korting op de vastgestelde prijs toepassen van ten hoogste 10%.

Art. 8. Bij aanbod of verkoop voor de onderwijsinstellingen kan de verkoper van een boek een korting op de vastgestelde prijs toepassen van ten hoogste 25%.

Art. 9. De verkoper van een boek kan een korting op de vastgestelde prijs toepassen van ten hoogste 25% bij:

- 1° aanbod of verkoop voor de openbare bibliotheken in het kader van de uitoefening van hun publieksfunctie;
- 2° aanbod of verkoop voor de bibliotheken van onderzoeksinstituten in het kader van de uitoefening van hun bibliotheekfunctie;
- 3° aanbod of verkoop voor de gevangenisbibliotheken in het kader van de uitoefening van hun bibliotheekfunctie;
- 4° aanbod of verkoop voor de erkende speciale bibliotheken in het kader van de uitoefening van hun bibliotheekfunctie.

In het eerste lid wordt verstaan onder:

- 1° gevangenisbibliotheek: een bibliotheek als vermeld in artikel 18 van het Participatiedecreet van 18 januari 2008;
- 2° onderzoeksinstituut: elke in de Vlaamse Gemeenschap gevestigde organisatie waarvan de werking in hoofdzaak gericht is op Onderzoek en Ontwikkeling, zijnde elke wetenschappelijke activiteit die tot doel heeft wetenschappelijke kennis te ontwikkelen (fundamenteel of basisonderzoek), wetenschappelijke kennis toepasbaar te maken (toegepast onderzoek) en/of wetenschappelijke kennis toe te passen (ontwikkeling);
- 3° openbare bibliotheek: een bibliotheek als vermeld in artikel 2, 4°, van het decreet van 6 juli 2012 betreffende het Lokaal Cultuurbeleid;
- 4° speciale bibliotheek: een bibliotheek als vermeld in artikel 22 van het decreet van 6 juli 2012 betreffende het Lokaal Cultuurbeleid.

Art. 10. De verkoper kan alleen bij deelname aan een collectieve promotieactie een korting op de vastgestelde prijs toepassen in de vorm van een of meer in geld waardeerbare geschenken, als de geschenken behoren tot het promotiepakket dat de organiserende rechtspersoon ontwikkeld heeft.

Een collectieve promotieactie als vermeld in het eerste lid, is een actie:

- 1° die wordt georganiseerd door een rechtspersoon van wie de activiteiten volgens de statutaire doelstelling uitsluitend of hoofdzakelijk bestaan uit de bevordering van de publieksaandacht voor boeken;
- 2° die ten hoogste één maand duurt;
- 3° die voldoende publiekelijk wordt bekendgemaakt;
- 4° waarbij eindconsumenten bij de koop van boeken een of meer op geld waardeerbare geschenken ontvangen, waarbij de waarde van de geschenken in een redelijke verhouding staat tot de aankoop;
- 5° waaraan alle verkopers onder gelijke, door de organiserende rechtspersoon te stellen voorwaarden voor de omvang, aard en bestendigheid van het assortiment kunnen deelnemen.

Art. 11. De kortingen, vermeld in artikel 7 tot en met 10, kunnen niet gelijktijdig worden toegepast.

Hoofdstuk 5. Vaststellen afwijkende prijs

Art. 12. Voor boeken die voor rekening van of met aanmerkelijke steun van een niet op winst gerichte maatschappelijke of ideële organisatie tot stand zijn gekomen en die verband houden met de statutaire doelstelling van de desbetreffende organisatie, kan de uitgever een uitsluitend voor de leden afwijkende ledenprijs vaststellen. De ledenprijs geldt bij alle verkopers bij wie het boek verkrijgbaar is.

Art. 13. De uitgever of importeur kan voor een boek in het kader van een individuele promotieactie tijdelijk een actieprijs vaststellen die afwijkt van de bepaalde prijs.

Een actieprijs geldt voor een periode van ten hoogste drie aaneengesloten maanden en onder gelijke voorwaarden bij alle verkopers.

De uitgever of importeur kan aan de toepassing van een actieprijs nadere voorwaarden verbinden.

Art. 14. De uitgever of importeur kan voor een boek een combinatieprijs vaststellen die afwijkt van de geregementeerde prijs.

Een combinatieprijs geldt uitsluitend voor de gelijktijdige verkoop van verschillende boeken die de uitgever of importeur aangewezen heeft, of bij de verkoop van een of meer boeken in combinatie met een of meer andere producten die de uitgever of importeur aangewezen heeft.

Een combinatieprijs geldt onder gelijke voorwaarden bij alle verkopers.

Art. 15. De uitgever of importeur kan voor individuele boeken die door hun uniforme uiterlijk en vormgeving of door een duidelijke vermelding op het titelblad kenbaar zijn als behorend tot een serie, een serieprijs vaststellen die afwijkt van de bepaalde prijs.

Een serieprijs geldt uitsluitend bij de gelijktijdige verkoop van verschillende titels van de serie aan dezelfde eindconsument of bij de verkoop aan een eindconsument die zich vooraf schriftelijk verplicht heeft om de hele serie of een aantal exemplaren van verschillende titels van de serie af te nemen.

De serieprijs geldt onder gelijke voorwaarden bij alle verkopers.

Art. 16. Artikel 4, 5 en 6 zijn van overeenkomstige toepassing op de afwijkende prijzen. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de vaststelling van afwijkende prijzen.

Hoofdstuk 6. De geschillencommissie

Afdeling 1. Bevoegdheid en samenstelling

Art. 17. Bij de administratie wordt een onafhankelijke geschillencommissie ingesteld, die belast is met de behandeling van aanvragen tot buitengerechtelijke regeling van een geschil over de toepassing van dit decreet conform afdeling 2.

De geschillencommissie heeft daarnaast de bevoegdheid om bij geschillen over de toepassing van dit decreet recht te doen als arbitrageorgaan, als de betrokken partijen daarover een arbitrageovereenkomst hebben gesloten. In dat geval zijn artikel 1676 tot en met 1723 van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing.

Art. 18. §1. De geschillencommissie bestaat uit de volgende effectieve leden:

- 1° een voorzitter-jurist;
- 2° twee deskundigen uit het boekenvak die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 205 van het Gerechtelijk Wetboek;
- 3° een deskundige uit het cultuurbeleid;
- 4° een deskundige op het gebied van de consumentenbescherming.

Voor elk effectief lid kunnen één of meer plaatsvervangend leden worden aangesteld.

De Vlaamse Regering wijst de leden en hun plaatsvervangers aan en draagt er zorg voor dat die personen:

- 1° over de noodzakelijke kennis en vaardigheden beschikken op het gebied van buitengerechtelijke of gerechtelijke beslechting van economische geschillen in ruime zin, alsmede over een algemeen begrip van het recht;
- 2° geen bestuursfuncties waarnemen bij en niet verbonden zijn door overeenkomsten met uitgevers, importeurs en verkopers;
- 3° worden aangewezen voor een ambtstermijn die voldoende lang is om de onafhankelijkheid van hun optreden te verzekeren en dat zij niet zonder geldige reden van hun taken kunnen worden ontheven;
- 4° niet gehouden zijn instructies van partijen bij een geschil of hun vertegenwoordigers aan te nemen;
- 5° een vergoeding ontvangen die niet met de uitkomst van de procedures verband houdt.

§2. De geschillencommissie wordt administratief bijgestaan door een personeelslid van de administratie.

Art. 19. De geschillencommissie stelt de volgende reglementen op, die uitvoerbaar worden na de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering:

- 1° een reglement van inwendige orde;
- 2° een procedurereglement voor de buitengerechtelijke regelingen van geschillen conform afdeling 2;
- 3° een arbitragereglement voor de zaken waarin een arbitrageovereenkomst is gesloten.

De reglementen, vermeld in het eerste lid, 2° en 3°, omvatten waarborgen voor een onafhankelijk en onpartijdig optreden. Daarbij gelden ten minste volgende minimumregelingen:

- 1° de leden stellen de voorzitter onverwijld in kennis van alle omstandigheden die van invloed kunnen zijn, of kunnen worden gezien als zijnde van invloed, op hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid of aanleiding kunnen geven tot een belangenconflict met een van de partijen bij het geschil dat hun ter beslechting wordt voorgelegd. De verplichting tot openbaarmaking blijft gedurende de gehele procedure tot buitengerechtelijke geschillenbeslechting bestaan. Indien de voorzitter ingevolge de gemelde omstandigheden een inbreuk op het onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsbeginsel mogelijk acht, vervangt hij de betrokken leden;
- 2° de leden kunnen worden gewraakt op grond van de redenen, vermeld in artikel 828 en 829 van het Gerechtelijk Wetboek.

Afdeling 2. Buitengerechtelijke regeling van geschillen

Art. 20. §1. Een aanvraag tot buitengerechtelijke regeling van een geschil over de toepassing van dit decreet kan door elke belanghebbende worden ingediend.

In het eerste lid wordt verstaan onder belanghebbenden:

- 1° de uitgevers, importeurs en verkopers die actief zijn in de Vlaamse Gemeenschap;
- 2° de beroepsfederaties binnen de boekenmarkt in de Vlaamse Gemeenschap;
- 3° de consumentenorganisaties die actief zijn in de Vlaamse Gemeenschap;
- 4° de consumenten.

§2. De geschillencommissie verklaart een aanvraag als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, onontvankelijk als de klacht:

- 1° kennelijk fictief, kwetsend of eerrovend is;
- 2° anoniem wordt ingediend of als de tegenpartij niet is of kan worden geïdentificeerd;
- 3° de regeling van een geschil beoogt dat al het voorwerp uitmaakt of heeft uitgemaakt van een vordering in rechte;
- 4° niet voorafgaandelijk bij de betrokken uitgever, importeur of verkoper is ingediend.

§3. Als de geschillencommissie een aanvraag als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, onontvankelijk acht, brengt ze de betrokken partijen daarvan schriftelijk op de hoogte en verzoekt ze hen om de nodige schriftelijke of mondelinge toelichting te verstrekken binnen een door de geschillencommissie bepaalde redelijke termijn.

Als de geschillencommissie een aanvraag als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, onontvankelijk acht, brengt ze de indiener daarvan schriftelijk op de hoogte.

Art. 21. Nadat de partijen bij een onontvankelijk dossier de nodige toelichting hebben verstrekt, bezorgt de geschillencommissie hen een voorstel van schikkingsovereenkomst en organiseert ze een bemiddeling om een schikking te bewerkstelligen, tenzij dat kennelijk niet nuttig is.

Als de partijen niet binnen een door de geschillencommissie bepaalde redelijke termijn een schikking treffen, wordt het dossier afgesloten. De geschillencommissie stuurt een schriftelijke bevestiging daarvan aan de partijen.

Art. 22. De behandeling van een aanvraag tot buitengerechtelijke regeling van een geschil door de geschillencommissie is kosteloos.

Art. 23. De verjaringstermijnen van gemeen recht worden bij een geschil over de toepassing van dit decreet voor de partijen geschorst vanaf de datum waarop de geschillencommissie de onontvankelijkheid van een aanvraag tot buitengerechtelijke regeling vaststelt.

De schorsing loopt tot op de dag waarop een schikkingsovereenkomst door de partijen ondertekend wordt of waarop het dossier door de geschillencommissie afgesloten wordt.

Art. 24. Deze afdeling doet geen afbreuk aan de vorderingsmogelijkheden die voortvloeien uit de strijdigheid van onwettige handelspraktijken en uit de contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid van uitgevers, importeurs of verkopers die handelen in strijd met dit decreet.

Hoofdstuk 7. Slotbepalingen

Art. 25. De Vlaamse Regering stelt binnen vier jaar na de inwerkingtreding van dit decreet en vervolgens telkens na vier jaar een verslag op over de doeltreffendheid en de effecten van dit decreet op de algemene werking van het boekenvak in de Vlaamse Gemeenschap, zoals onder meer blijkend uit het aantal boekhandels en verkooppunten, het aantal op de Vlaamse boekenmarkt actieve uitgeverijen, de productie, afzet, omzet en aanwezigheid van genres, het aankoop- en collectiebeleid van bibliotheken en de informatie die de boekenkeuze van de eindgebruikers ondersteunt.

Als dat nodig is kan samen met experts en vertegenwoordigers uit de sector een werkgroep worden opgericht die aanbevelingen doet om het huidige decreet bij te sturen.

Het verslag, vermeld in het eerste lid, wordt door de Vlaamse Regering aan het parlement voorgelegd.

Art. 26. De Vlaamse Regering bepaalt de datum van de inwerkingtreding van dit decreet.

Art. 27. Dit decreet is van toepassing op de boeken die na de inwerkingtreding van dit decreet worden uitgegeven of voor een eerste keer worden geïmporteerd.

Brussel, 7 oktober 2016.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel,

Sven GATZ

BIJLAGE BIJ DE MEMORIE VAN TOELICHTING:
REGULERINGSIMPACTANALYSE

Reguleringsimpactanalyse voor het ontwerp van decreet houdende invoering van een gereguleerde boekenprijs

Gebruik de RIA-leidraad en de RIA-checklist om deze RIA in te vullen.

1 Gegevens van het advies

1.1 Gegevens van de regelgeving

nummer taal- en wetgevingstechnisch advies	2016/157
bevoegde minister(s) van de regelgeving	Sven Gatz, minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel
RIA	Ja
JoKER	Neen
armoedetoets	Neen
link naar de regelgevingsagenda	Niet opgenomen in regelgevingsagenda

1.2 Gegevens van de aanvrager

e-mailadres	Tim.lodens@cjsm.vlaanderen.be
organisatie	Vlaamse overheid
beleidsdomein	CJSM
entiteit	Afdeling Kunsten

2 Titel en fase

Titel

Ontwerp van decreet houdende invoering van een gereguleerde boekenprijs.

Fase

Deze RIA wordt opgemaakt in de fase 'eindredactie' van het onderdeel Analyse en Redactie. De verschillende voorgaande fases werden doorlopen.

Deze RIA werd opgemaakt met het oog op de aanvraag voor eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse regering.

3 Samenvatting

Deze RIA geeft aan hoe het ontwerp van decreet houdende de invoering van een gereguleerde boekenprijs is tot stand gekomen, welke beleidsdoelstellingen ermee worden nagestreefd en wat de effecten ervan zijn.

4 Probleembeschrijving

Momenteel bestaat er – in tegenstelling tot heel wat andere Europese landen – geen gereguleerde boekenprijs (GBP) in Vlaanderen. Hierdoor ontstaat er een prijzenoorlog tussen de boekverkopers. Dit heeft twee nefaste gevolgen, met name:

1/ het aanbod aan boeken bij de boekverkopers verschaald. Er wordt immers steeds meer ingezet op de goedverkopende titels en de meer risicovolle titels verdwijnen uit het aanbod. Door de prijsconcurrentie met de mass markets (verzamelnaam voor boekenverkoop buiten het boekhandelscircuit e.g. supermarkten) zijn ook de kleinere boekhandels immers verplicht de prijzen te verlagen, waardoor de ruimte om te investeren in minder populaire titels daalt.

2/ De positie van de kwaliteitsboekhandel komt steeds meer onder druk omwille van de prijzenoorlog waardoor de afgelopen decennia heel wat kleinere boekhandels zijn verdwenen.

5 Beleidsdoelstelling

Het invoeren van een GBP maakt deel uit van het voeren van een geïntegreerd letterenbeleid waarbij niet enkel ondersteuning wordt gegeven via subsidies maar ook via een maatregel als het invoeren van een GBP. Deze beleidsdoelstelling werd ook opgenomen in het Vlaams regeerakkoord.

Het invoeren van een GBP moet in eerste instantie bijdragen tot een divers en breed beschikbaar aanbod aan boeken. Dit betreft zowel de boekhandel als de uitgever. De logica hierachter is de volgende: door tijdens een bepaalde periode via een gereguleerde prijs de marges – ook op de 'bestsellers' – te garanderen, krijgen zowel de uitgevers als boekhandels meer ruimte krijgen om te investeren in het aanhouden/uitbreiden van een zeer divers en kwalitatief aanbod.

Ook de kwaliteitsboekhandel aan zich zal een bepaalde bescherming krijgen door de GBP. Door de GBP verliezen de 'mass markets' een deel van hun concurrentieel voordeel (= lagere prijszetting) ten opzichte van de boekhandel. Dit moet een (potentiële) meerverkoop voor de boekhandels kunnen genereren en zo de dalende trend van het aantal boekhandels kunnen afremmen/keren.

Een GBP valoriseert ook het boek als een cultuurproduct en niet zuiver als een product met economische waarde.

Tot slot, maar niet in het minst, gaat men er vanuit dat de GBP zekerheid geeft aan de consument inzake prijs zodat die zich veel meer kan leiden door kwalitatieve aspecten (klantvriendelijkheid, service, aanbod, specialisatie, ...) i.p.v. financiële.

Met het invoeren van de GBP moet dus minstens:

- de daling van het aantal kwaliteitsboekhandels een halt worden toegeroepen
- de diversiteit van het aanbod in de boekhandels gehandhaafd worden zodat de consumenten kunnen blijven genieten van een rijk aanbod aan boeken

6 Opties

→ Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand

Niet-invoeren van een GBP

Als er geen GBP wordt ingevoerd, blijft de prijzenoorlog voluit spelen en zal hoogstwaarschijnlijk zowel het aantal kwaliteitsboekhandels als de diversiteit in het boekenaanbod verder achteruit gaan.

→ Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Invoeren van een GBP

Door de GBP worden de beleidsdoelstellingen –voldoende divers boekenaanbod voor de consument en ademruimte voor de kwaliteitsboekhandels – gerealiseerd.

→ Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Rechtstreekse ondersteuning van de kwaliteitsboekhandels

Om de beleidsdoelstellingen zou ook een systeem kunnen opgezet worden van rechtstreekse ondersteuning van de kwaliteitsboekhandels via subsidies voor het garanderen van een divers aanbod.

7 Analyse van de effecten

Doelgroepen

- boekhandelaars
- consumenten
- uitgevers
- mass markets(=andere verkoopkanalen voor boeken)

Nuloptie

Effectbeschrijving

Minder kwaliteitsboekhandels, minder divers aanbod

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
consumenten	Potentieel lager prijs voor populaire boeken	Niet in te schatten	Dalend aanbod in boekhandels en minderboekhandels	Niet cijfermatig in te schatten
boekhandelaars	geen	nvt	Meegaan in strijd om laagste prijs maakt economische leefbaarheid twijfelachtiger	Verder dalend aantal boekhandels

uitgevers	geen	nvt	Verkleinen van het belangrijk boekhandelkanaal en dalende aandacht voor uitgaves met lager verkoopspotentieel	Niet cijfermatig in te schatten
mass markets	Schaalvoordeel speelt waardoor prijszetting lager kan en verkoop dus potentieel hoger	Niet in te schatten	geen	nvt

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Effectbeschrijving

Meer kwaliteitsboekhandels, diverser aanbod

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
consumenten	Groter aantal boekhandels en een ruimer aanbod	Niet cijfermatig in te schatten	Potentieel hogere prijs voor populaire boeken–noot: dit nadeel is hoe dan ook beperkt in tijd want de prijs geldt slechts voor 6 maanden en een korting tot 10% is ook in die 6 maanden nog mogelijk	Niet cijfermatig in te schatten
boekhandelaars	Niet meer de druk van de prijzenoorlog en meer ruimte om te investeren in een breed aanbod dus meer klanten, hogere verkoop	Niet cijfermatig in te schatten	geen	nvt
uitgevers	belangrijk boekhandelkanaal blijft groter en meer aandacht voor uitgaves met lager verkoopspotentieel	Niet cijfermatig in te schatten	geen	nvt

mass markets	Boeken moeten worden verkocht aan hogere prijs, dus hogere marge	Niet cijfermatig in te schatten	Verliezen concurrentieel voordeel van lagere prijszetting	Niet cijfermatig in te schatten
--------------	--	---------------------------------	---	---------------------------------

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Effectbeschrijving

Diverser aanbod

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
consumenten	Ruimer aanbod in boekhandels	Niet cijfermatig in te schatten	geen	nvt
boekhandelaars	Ruimer aanbod	Niet cijfermatig in te schatten	Prijzenoorlog blijft spelen, economische leefbaarheid blijft een vraagteken	Niet cijfermatig in te schatten
uitgevers	meer aandacht voor uitgaves met lager verkoopspotentieel	Niet cijfermatig in te schatten	Risico op verkleinen belangrijk boekhandelskanaal	Niet cijfermatig in te schatten
mass markets	geen	nvt	geen	nvt

8 Vergelijking van de opties

De nuloptie zal de trend van dalend aantal boekhandels en verschrallend aanbod enkel bestendigen. In intussen 9 Europese landen (waaronder Nederland, Frankrijk en Duitsland) is –vaak al vele jaren– een (vorm van) gereguleerde boekenprijs ingevoerd. Hoewel het duidelijk is dat er natuurlijk meerdere factoren spelen in het boekenlandschap, geven de analyses in deze landen aan dat het invoeren van een gereguleerde boekenprijs een positief effect op zowel het behoud van het aantal kwaliteitsboekhandels als op het boekenaanbod.

De derde optie zou weliswaar ook een positieve impact hebben op de diversiteit van het aanbod maar weinig of geen invloed hebben op het behoud van het aantal boekhandels. Bovendien is het rechtstreeks subsidiëren van het aanbod vanuit overheidswege een duurdere optie dan het invoeren van een GBP en kunnen er vraagtekens gezet worden bij de juridische haalbaarheid (ongeoorloofde staatssteun).

Omwille van het succes van de buitenlandse voorbeelden, het grootste effect en de beperkte kost is het invoeren van een GBP de gekozen optie, hiermee wordt ook de positie van het boek als –in de eerste plaats– cultureel product bevestigd. Het feit dat de Europese Commissie al in tal van landen de invoering van een boekenprijs goedgekeurde ondanks de zeer strikte regels die er bestaan inzake vrij verkeer van goederen en mededinging, geeft net aan dat het boek in Europa in eerste instantie wordt aanzien als een cultureel product dat ondersteuning

en bescherming verdient. De GBP komt er bovendien ook op uitdrukkelijke vraag van héél de sector, gaande van auteurs over uitgeverijen tot de boekhandels zelf.

9 Uitvoering

De GBP zal zo snel mogelijk na het afronden van de volledige wetgevingsprocedure worden opgestart. Streefdoel is 2017. De uitvoering zal vertaald worden in een uitvoeringsbesluit.

Concreet zal moeten worden werk gemaakt van een registratietool (online) voor het vaststellen van de boekenprijs. Die prijs moet ook publiek worden bekend gemaakt (website). De bestaande website Boekenbank.be kan op korte termijn worden omgevormd tot publiek consulteerbare website. Bovendien is de sector al bekend met de werking ervan- de website wordt onder meer gebruikt voor het aanvragen van het ISBN-nummer voor boeken- wat het gebruiksgemak voor de sector enkel maar kan vergroten.

Naar alle betrokkenen zal in samenspraak met de belangenbehartiger van de sector (Boek.be) duidelijk gecommuniceerd worden hoe de GBP werkt en via welke kanalen men zich hierover desgewenst verder kan informeren.

De beheerskosten voor de overheid zijn beperkt. Voor de registratie van de prijs zou kunnen gewerkt worden via een beperkte uitbreiding van een al bestaand registratiesysteem voor boeken. De ontwikkelingskost van de website is eenmalig. De kost voor de uitbreiding van het registratiesysteem en de website samen wordt begroot op 45 à 60.000 euro. Daarnaast moet een jaarlijkse onderhoudskost voorzien worden van 10.000 euro. De kosten voor het toezien op de uitvoering van de GBP zijn afhankelijk van het aantal klachten (zie onder) en de administratieve opvolging van de GBP. Op basis van het gelijkaardig Nederlands systeem, zou de totale personeelsinzet maximaal 1 VTE bedragen.

10 Administratieve lasten

Het invoeren van de GBP genereert weinig administratieve lasten. Voor uitgevers en importeurs gaat het met name om de registratie van de prijs. Voor boekverkopers gaat het om het raadplegen van de prijs zodat ze hun uiteindelijke verkoopprijs kunnen bepalen. Zoals hierboven al aangegeven is de sector al bekend met een dergelijk registratiesysteem voor het aanvragen van de ISBN-nummers. De bijkomende administratieve last van de prijsregistratie is dus beperkt.

11 Handhaving

Het toezicht op de GBP is reactief. Dit betekent dat enkel gereageerd wordt op klachten. In eerste instantie is de rechtbank van koophandel hiervoor bevoegd.

Daarnaast biedt het ontwerpdecreet ook de mogelijkheid om tot een buitengerechtelijke oplossing van geschillen te komen, door te voorzien in een geschillencommissie met een verzoeningsfunctie.

12 Evaluatie

Naar het voorbeeld van onder meer Nederland en Frankrijk zal dit decreet worden geëvalueerd om de toepassing en de effecten van het decreet op het ecosysteem van het boekenvak te meten. Een eerste toetsing gebeurt binnen vier jaar na de inwerkingtreding van het decreet. Voor deze toetsing zal onder meer worden rekening gehouden met de volgende criteria:

- Aantal boekhandels en/of verkooppunten met een minimaal aanbod
- Aantal Vlaamse uitgeverijen actief op de Vlaamse boekenmarkt

- Productie/afzet/omzet/ aanwezigheid in boekhandel van genres (NUR) en titels van literair-culturele boeken en totale aanbod
- Aankoop/collectiebeleid bibliotheek: alle titels en specifiek literair-culturele genres
- Informatie die de boekenkeuze van de eindgebruikers ondersteunt

Dezelfde criteria zullen ook worden gebruikt bij de opmaak van een rapport dat als nulmeting zal dienen en dat zal worden opgemaakt aan het einde van het jaar voorafgaandelijk aan het in voege treden van het decreet.

13 Consultatie

Bij de opmaak van dit ontwerp van decreet werd binnen de Vlaamse Overheid het beleidsdomein Economie geconsulteerd.

Daarnaast werd in de onderzoeks- en analysefase intensief samengewerkt met Boek.be, de belangenbehartiger van de boekensector, die vragende partij is voor het invoeren van een gereglementeerde boekenprijs. Hierbij werd ook intensief bekeken hoe de invoering van een gereglementeerde boekenprijs in de buurlanden was verlopen. Voor de opmaak van de decreettekst werd sterk teruggesproken naar de Nederlandse wetgeving.

De decreettekst werd ook voorgelegd aan de Europese Commissie. De Europese Commissie formuleerde geen fundamentele opmerkingen en de tekst is in zijn huidige vorm compatibel met het EU-recht.

14 Contactinformatie

Hilde De Ridder

Hilde.deridder@cjsm.vlaanderen.be

Didier Cornelis

Didier.cornelis@cjsm.vlaanderen.be